Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гарэтэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 289 (13778) | 1974 оной декабриин 10, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

„СОЮЗ-16": НИИДЭЛГЭ ДҮҮРЭЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Союз-16» гэжэ онгосоор ниидэн, хүдэлмэриингөө программые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй һүүлээр космонавтнууд нүхэд Анатолий Васильевич Филипченко, Николай Николаевич Рукавишников 1974 оной декабриин 8-да Газартаа бусажа ерэбэ.

«Союз-16» гэжэ замбуулинай онгосын табиһан аппарат Москвагай сагаар 11 час 04 минутада Советскэ Союзай территори дээрэ Джезказган хотоһоо хойгуур 300 километртэ дорьбоогүй зөөлэхэнөөр буугаа. Космонавтнуудай бэе махабад һайн.

Газарые тойрон зургаан сүүдхын турша соо ниидэхэ үедөө холболдуулгын шэнэ агрегадые, тэрэнэй автоматикые, замыень шэглүүлэн табиха түхеэрэлгэнүүдые, мүн 1975 ондо «Союз», «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудые холболдуулха талаар совет-американ туршалгын эрилтэнүүдэй үндэһөөр ниидэлгые, онгосонууд дээрэхи байдалые хүтэлбэрилхэ түхеэрэлгэнүүдые туршаһан байна.

Ерээдүйдэ хэгдэхэ хамтын ниидэлгын зорилгонуудтай адлирхуу зорилгонуудые шиидхэхэ үедэ экипажай бэелүүлхэ хүдэлмэриин ёһо гуримууд «Союз-16» гэжэ онгосо дээрэ шалгагдаһан байна.

Хараалагдаһан программын үндэһөөр космонавтнууд А. В. Филипченко, Н. Н. Рукавишников научна, научно-техническэ шэнжэлгэнүүдые хэһэн, арадай ажахын аша туһада Советскэ Союзай территориин элдэб участогуудай дүрэ зурагые буулгаһан байха юм.

Замбуулинай дайдада хэгдэхэ туршалгын эрхэ байдалда тон дүтэрхы ниидэлгын бүхы шатануудта «Союз-16» гэжэ онгосын түхеэрэлгэнүүд, тэрэн дээрэ тодхогдон табигдаһан аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлөө.

Казахстанай газар дээрэ уулзалга болобо

АРКАЛЫК. (ТАСС-ай корр.). Титовой нэрэмжэтэ совхозой саһан хүнжэлөөр хушагдаһан тарялан. «Союз-16» гэжэ замбуулинай онгосоһоо табигдаһан аппарат декабриин 8-да Джезказган хотоһоо хойгуур 300 километртэ, Аркалык хотоһоо зүүн-хойгуур 30 километрэй газарта дорьбоогүй зөөлэхэнөөр бууба. Анатолий Васильевич Филипченко, Николай Николаевич Рукавишников энээгээр бусажа ерэһэн байгаа.

Уданшьегүй эдэнэр вертолёдоор Аркалыгай аэропортдо бууба. Ажалшадай түлөөлэгшэд космонавтнуудые халуунаар амаршалаа.

Замбуулинай онгосын командир полковник А. В. Филипченко суглараганшадта хандан, нигэжэ хэлэбэ:

—Түрэл газар дээрээ буухадаа, ехээр баярлабабди. Шэнэ газар дээрэ хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанайтнай түлөө ехэ баясхалан хүргэнэбди! Замбуулинай дайда шэнжэлхэ талаар үшөө нэгэ хуудаһан бэшэгдэбэ.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ, В. ЖИСКАР д'ЭСТЭНЭЙ хоорондо болоһон түгэсхэлэй хөөрэлдөөн

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Франциин Президент В. Жискар д'Эстэнэй хоорондо түгэсхэлэй хөөрэлдөөн декабриин 7-до бо... СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг хөөрэлдөөндэ хабаадаһан байна.

Хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын асуудалнуудаар, эдэнэй дунда зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэжэ үргэлжэлүүлбэ.

Һанамжануудаа хэлсэхын тула Советскэ Союзай, Франциин хүтэлбэрилэгшэдэй дүрбэдэхи уулзалгын үедэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй юрэнхы дүнгүүдые согсолбо. Тиихэдээ совет-француз түгэсхэлэй коммюнике дотор элирхэйлэгдэһэн тодорхой үрэ дүнгүүдтэ хоёр тала үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, үгээ ойлголсолгын, бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрөө гээд Л. И. Брежнев, В. Жискар д'Эстэн сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ, В. ЖИСКАР д'ЭСТЭН ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨ

ПАРИЖ. (ТАСС). Л. И. Брежневэй Москва ошохоёо ...ынь урда тээхэнэ ...эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэн ... француз журналистнуудтай хөөрэлдэбэ.

Франциин Президенттэй ...йедэ хөөрэлдөөнүүдые ..., политическэ, экономикын ба соёлой асуудалнуудаар совет-француз харилсаанда шэнэ шата нээ... байнабди гэжэ Л. И. Брежнев хэлээ.

...һайн һайхан хүсэл ...ойгоор Францида ерээ... Тиин хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдээр сэдьхэл ханан мордохомнай гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ. ...хөөрэлдөөнүүд һайнаар, ашатайгаар үнгэрөө гэжэ хэлэжэ шадахаб. Эдэмнай үнэн сэхэ, бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүд болоһон байна. Хөөрэлдөөнүүд үгээ ойлголсолгын, хани харилсаанай оршон байдалда үнгэрөө. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй гол шухала дүнгүүд совет-француз хамтын коммюнике дотор тодорхойлогдоо. Энэ документ—коммюнике —декабриин 7-до толилогдохо. Уулзалгын ехэ удха шанартай байһые энээнһээ харана бэзэт.

Хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхыень Франциин Президент В. Жискар д' Эстэнние уряабди. Энэ уряалыемнай Президент халуунаар хүлеэн абаа гэжэ Л. И. Брежнев саашадаа журналистнуудта хэлэбэ. Советскэ Союзда ерэхэдэнь, тэрээндэ анхаралаа ехээр хандуулан, хүндэмүүшэ халуунаар угтаха байхабди.

Албанай хэрэгээр ерэжэ, хэһэн хөөрэлдөөнүүдыень үргэнөөр, тодо зүбөөр бэшэжэ харууліһанайнь түлөө Л. И. Брежнев журналистнуудтай хахасаха дээрээ тэдэнэртэ баяр баясхалан хүргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев бидэ хоёр гурбан үдэрэй турша соо ашатай туһатай хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байнабди гэжэ Франциин Президент В. Жискар д'Эстэн журналистнуудта хандан хэлээ. Дэлхэй дээрэхи гол шухала бүлэг асуудалнуудые, хоёр талын харилсаанай гол асуудалнуудые хаража үзэхэдөө, эдэ асуудалнуудаар һанал бодолнай адлирхуу байна гэжэ баталбабди.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ерэлгэ имагтал Советскэ Союзай, Франциин хоорондохи харилсаае бэхижүүлээ бэшэ, харин манай хоёр ороной аша туһада, эб найрамдалай хэрэгэй аша туһада энэ харилсаае улам үргэн хэмжээндэ гаргаһан байна гээд этигэн найданаб гэжэ тэрэ саашадаа хэлээ.

Ерэхэ жэлдэ Советскэ Союзда айлшалха тухай Л. И. Брежневэй уряалые хүлеэн абабаб гэжэ Франциин Президент журналистнуудта мэдээсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үнэн зүрхэнэй, эгээлэй юрын оршон байдалда үнгэрһөөрнь сэдьхэлээ хүдэлбэб гэжэ таанадта хэлэхые хүсэнэб гээд тэрэ үргэлжэлүүлээ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ФРАНЦИҺАА МОРДОБО

ПАРИЖ. (ТАСС-ай тусхай ...). Һанамжануудаа хэлсэхын тула Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэнэй уряалаар ...нда ерээд байһан ...эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев декабриин 7-до Парижһаа мордобо.

Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэн, Франциин Премьер-Министр Ж. Ширак, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг, экономикын ба финансын министр Ж.-П. Фуркад, Президентын канцеляриин генеральна секретарь К. Пьер-Броссолет, Франциин СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ж. Вимон Орли гэжэ аэропорт дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые үдэшэбэ.

СССР-эй, Франциин гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Хүндэлэлэй салоной байшангай урда тээхи ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа. Советскэ Союзай, Франциин Республикын Гүрэнэй гимнүүдые национальна гвардиин оркестр гүйсэдхөө.

Хүндэлэлэй салон соо суглараган КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые, Франциин Президент В. Жискар д'Эстэнние үнэн зүрхэнһөө амаршалан, баглаа сэсэгүүдые бариһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша П. А. Абрасимов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшад А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо В. В. Загладин гэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта мордолсоо.

СССР-һээ Францида байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко, Совет посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд аэродром дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые үдэшэһэн байна.

Рамбуйегэй мэртэ баясхалан хүргэбэ

РАМБУЙЕ. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Рамбуйе хотын мэр г-жа Жаклин Том-Патенотрто бэшэг эльгээбэ. Энээн доторнь ингэжэ хэлэгдэнэ: Танай хото бидэниче хоёрдохёо хүндэмүүшэ халуунаар угтан абаһан байна. Танда, танаар дамжуулан Рамбуйегэй бүхы хүн зондо үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхыем, зол жаргал, һайн һайханиие хүсэхыем зүбшөөгыт.

Франциин Республикын Президент, Үндэр тушаалта господин Валери Жискар д'ЭСТЭНДЭ

Париж, Елисейскэ ордон

...ниие хүндэмүүшэ ха...р угтажа, ехэ анхарал ...һанайтнай түлөө та...һайхан оронтой хаха...дээрээ Танда, господин ...ент, өөрһөө, бүхы нү...өө зүгһөө гүнзэгы ...эй баяр баясхалан ...ыем зүбшөөгыт.

...й хөөрэлдөөнүүдэй, ...шуудай дүнгүүдые ...одоо, совет-француз ...арисаае саашадань бэ...жын тула һайн үндэ... Рамбуйедэ табигдаа ...үшөө дахин этигэн найданабди. Хоёр ороной арадуудай аша туһада, Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын аша туһада саашанхи жэлнүүдтэ Советскэ Союзай, Франциин хоорондохи али бүхы харилсаа холбооной хүгжэхэ байһандань этигэнэб.

Танда, господин Президент, бүхы француз арадта һайн һайханиие хүсэнэб, амаршалга эльгээнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

«ИЛ-62» самолет дээрэһээ, 1974 оной декабриин 7.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВАДАА БУСАЖА ЕРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев декабриин 7-до Парижһаа Москва бусажа ерэбэ.

Нүхэд А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Б. П. Бугаев, В. В. Кузнецов, И. Т. Новиков, Г. С. Павлов, Н. А. Тихонов, Г. Э. Цуканов, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн К. М. Боголюбов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо В. С. Шапошников Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые угтаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад Л. И. Брежневтэй хамта Москва бусажа ерэбэ.

Франциин хэрэгүүдые саг зуура түлөөлхэ этигэмжэтэ Ф. Юссон, СССР-тэ байдаг Франциин посольствын дипломатическа хүтэлбэрилэгшэд аэродром дээрэ угтагшадай дунда байлсаа.

(ТАСС).

ВДНХ-гай МЕДАЛЬТАН

Евдокия Алексеевна Хвостова «Байгал» үчхозой ажахыла арбан табан жэлдэ хүдэлжэ ябана. Энэ нүхэр даажа абаһан үүлтэртэ 43 буруугаа эрхим һайнаар харууһалжа, аймагайнгаа түрүү малшан гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн лэ аймагай малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан байна. Харууһалдаг малайнь шэгнүүр сүүдхэдэ нэгэ килограммаар нэмэнэ.

Үнгэрэгшэ жэл Евдокия Алексеевна түлжүүлһэн симментал үүлтэрэй буруунуудаа ВДНХ-да абаашажа, харуулаа бэлэй. Тэрэнэйнгээ түлөө ВДНХ-гай алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудта тэрэ хүртөө һэн. Мүн лэ ВДНХ-гай кубок эрхим малшанда барюулагдаа. Энэ жэл Евдокия Алексеевна буруудаа эрхим һайнаар харууһалжа, ВДНХ-гай нэгэдэхи шатын дипломдо, мүнгэн медальда дахинаа хүртэбэ.

Түрүү малшан ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэ Гүрэльбын сомоной Соведэй депутат байхаһаа гадна, месткомой түрүүлэгшээр һунгагданхай. Мүн арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн юм.

З. ВЕСНИНА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аймагай түрүү малшан Е. А. Хвостова.

Авторай фото.

Сэрэгшэ хотодо, ажалша хотодо шагнал барюулагдаба

ТИХВИН (Ленинградай область). (ТАСС-ай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, партиин Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов Тихвин хотын тугта Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай I шатын орден бэхилбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ тус хотын ажалшадай эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө, ажахын ба соёлой байгуулалтада ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө, байгуулагдан тогтоогдоһоор 200 жэлэй ойтойчь дашарамдуулан, энэ хото үндэр дээдын шагналда хүртэһэн байна.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаба.

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ КОММЮНИКЕ

Франциин Республикын президент В. Жискар д'Эстэнэй уряалаар Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев һаналаа хэлсэхын тула Франци ошожо, 1974 оной декабриин 4-һөө 7 болотор айлшалаа.

Рамбуйедэ болоһон хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадалсаа гэбэл:

совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша П. А. Абрасимов, СССР-һээ Францида байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшанар А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо В. В. Загладин, ТАСС-ай Генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалёв, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Ю. В. Дубинин;

француз талаһаа — Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг, экономикын ба финансын министр Ж.-П. Фуркад, гадаадын худалдаа наймаанай талаар гүрэнэй секретарь Н. Сегар, президентын канцеляриин генеральна секретарь К. Пьер-Броссолет, Франциин МИД-эй генеральна секретарь Ж. де Курсель, Франциһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ж. Вимон, Франциин Президентын туһалагшанар Ю.-П. Дютэ, К. Гуйу-Бошан, Г. Робен.

Советскэ Союз ба Франци хоёрой хоорондохи харилсаануудай түхэл шэнжын ёһоор хани барисаанай, бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда уулзалга үнгэржэ, хоёр ороной хоорондо үгээ ойлголсохо, хани харилсаатай байха политикые үргэлжэлүүлхэ гэһэн эрмэлзэлгые баталаа. Энэ эрмэлзэлгэ болбол тэдэнэй гадаадын политикын шухала хубинь ба дэлхэй дээрэхи оршон байдалые саашадань һайжаруулха, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ саг үргэлжын шухала эрхэ нүхэсэл мүн. Политическэ зүбшэлдөөнүүд тухай 1970 оной протокол, мүн СССР ба Франци хоёрой хоорондохи хани харилсаанай гол ёһонууд тухай 1971 оной хэлсээн гэхэ мэтэ совет-француз гол шухала документнүүдые хоёр тала шухала удха шанартай дээрэ тоолоно гээд Л. И. Брежнев, В. Жискар д'Эстэн һануулаа.

Хоёр тала Европодохи оршон байдалые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. Энэ түбиин зүүн ба баруун зүгэй оронуудай хоорондохи харилсаануудые гуримшуулга уласхоорондын байдалай һайжарха ябадалда хубитаяа оруулха арга боломжонь Европо түбидэ ехэ болоо гэжэ тэдэнэр ханангяар тэмдэглэбэ. СССР ба Франци хоёр иимэ хүгжэлтэдэ туһа хүргэхын, дэмжэхын тула эдэбхитэй хүсэл оролдолго гаргажа байха юм. Европодохи оршон байдалые һайжаруулгада 1971 оной сентябриин 3-най дүрбэн талын хэлсээн ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гээд тэдэнэр тоолоно.

Европодо аюулгүй байдал ба хани харилсаа хангаха Зүблөөнэй хүдэлмэриин ябаса гүнзэгыгөөр харагдажа үзэгдөө. Энэ зүблөөе ехэ удха шанартай гэжэ тооложо байһанаа хоёр тала дахинаа онсолон тэмдэглэбэ. Энэ Зүблөөн Европодохи байдалые саашадань һайжаруулгын шухала шата мүн болоно. Зүблөөнэй амжалта болбол Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха гэжэ тэдэнэр тоолоно. Советскэ Союз ба Франци, тусхайлбал, харилсаануудайнгаа хүгжэлтэдэ түшэглэн, эдэбхи үүсхэл гарган, хоорондоо зүбшэлдэн, Зүблөөнэй хүдэлмэридэ оруулжа байһан хубитаараа ханангяр гэжэ хоёр тала мэдүүлнэ.

Женевэдэхи зүблөөнэй хоёрдохи шатадань ехэ дэбжэлтэ туйлагдаа, илангаяа һүүлэй долоон хоногой туршада түгэсхэлэй документнүүдэй проектнүүдые зохёохо талаар дэбжэлтэ туйлагдаа гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ. Хельсинкидэ баталагдаһан зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалха хүсэлтэй байһанаа Советскэ Союз Франци хоёр мэдүүлнэ. Гиигэжэ зүблөөнэй хоёрдохи шатые дүүргэхэ хүсэлтэй юм.

Зүблөөе богонихон болзорой туршада дүүргэжэ, тэрэнэй гурбадахи шатые үнгэргэхэ, дээдэ хэмжээндэ түгэсхэлэй документнүүдтэ гар табиха һайн эрхэ нүхэсэл байгуулагдаа гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэд.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ЗОНАЛЬНА СЕМИНАР

ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй зарлаһан окружной, городской болон районной комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнарай зональна ...н үдэрэй семинар Улаан-Үдэ хотодо болоо... Энэ семинарта Красноярска хизаарай, Эрхүүгэй, ...ын областьнуудай, Буряадай, Тувын АССР-нүүд, Хакассиин автономито ...тиин комсомолой хүтэлбэрилэгшэд сугларба.

Семинарай хүдэлмэридэ КПСС-эй болон ВЛКСМ-эй ...рай, областной комитедэй хүтэлбэрилхы түшэд, ВЛКСМ-эй ЦК-гай ...суралгата хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсана.

...семинарай хүдэлмэ... ВЛКСМ-эй Центральна ...алтын комиссиин түрүүлэгшэ В. Б. Арсентьев хүтэлнэ.

Семинарай эхилһэн түрүүшын үдэр «Партийна документнүүдые һэлгэлгын ...республикын партийна ...едүүдэй ябуулһан хүдэлмэриин дүршэл тухай» элидхэл КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** хэһэн байна.

«Комсомолой документнүүдые һэлгэлтэ хэхэ тухай, энэ талаар ВЛКСМ-эй окружной, городской болон районно комитедүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар ВЛКСМ-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ **В. Б. Арсентьев** ВЛКСМ-эй ЦК-гай үмэнэһөө дэлгэрэнгыгээр элидхээ.

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **В. Д. Раднаев** республикын комсомольско организациин комсомолой документнүүдые һэлгэлгэдэ хэр бэлдэжэ байһан тухай айлшадтаа хөөрэжэ үгэһэн байна.

Удаань комсомолой организацинуудай эмхидхэн ябуулжа байдаг ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай үргэн хөөрэлдөөн болоо.

Үсэгэлдэр семинарта хабаадагшад дүрбэн ондоо хубааржа, КПСС-эй ба ВЛКСМ-эй Железнодорожно, Октябрьска, Советскэ, Улаан-Үдын райкомуудта ошоһон, тэндэхи хүдэлмэритэйнь танилсаһан байна. Айлшадай үмэнэ КПСС-эй райкомуудай секретарьнар, ВЛКСМ-эй райкомуудай нэгэдэхи секретарьнар үгэ хэлээ. Һүүлээрнь авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын, прибор бүтээлгын заводуудай, мяха-консервын комбинадай комсомольско организацинуудай хүдэлмэритэй танилсаа.

Мүнөөдэр семинарай хүдэлмэриин һүүлшын үдэр. Комсомолой хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөн үргэлжэлхэ, семинарай хүдэлмэриин дүн согсолбогдохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: семинарай үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР П. Р. ГОФМАНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын театральна искусствада олон жэлэй туршада аша үрэ ехэтэй ажал ябуулга хэһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 70 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй арадай артист, пенсионер нүхэр **Гофман** Петр Ромуальдовичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной декабриин 9.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХҮСЭЕЭ НЭГЭДҮҮЛЭЭД БАЙХАДА...

Модоной зомгоогоор плита хэдэг цех хадаа манай комбинадай һая эмхидхэгдэһэн үйлэдбэриин шэнэ һалбари болоно гэшэ. Таһалгаряагүй хүдэлдэг орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй, хүдэлмэриин өөрсэ технологитой энэ цехые хүсэндэнь оруулхын тула ехэ оролдолго гаргагдаа. Мүртөө оротордь нилээд тухашаралтай ушарнууд тохёолдоо. Шэнэ үйлэдбэри бии болгохо гэшэ тиимэ амар хэрэг бэшэ ааб даа.

Тиигэбэ-яабашье энэ цех гуримдаа орожо, хүсэд хүсэн соогоо хүдэлжэ эхилээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Шэнэ цехтэй адли ажалай шэнэ коллектив мүндэлжэ, үдэрһөө үдэртэ улам хүдэржэжэ байһаниинь эли ааб даа. Энээнтэй хамта энэ цехтэ хүдэлхөөр эльгээгдэһэн коммунистнуудһаа бүридэһэн партийна шэнэ эхин организаци байгуулагдаа һэн.

Цехэй парторганизаци даб дээрээ багашаг. Эндэ оройдоо 16 коммунист хүдэлнэ. Гэбэшье эндэхи коммунистнууд хүсэеэ нэгэдхэн хүдэлхэ, цехэй үйлэдбэриин хэрэгтэ, коллективэй ниитын ажабайдалда али бүхы шадалаараа нүлөөлхэ гэжэ оролдодогынь һайшаамаар юм. Залуу коллектив һэн туладань түрүүшын үедэ комбинадай партком энэ организацие бэхижүүлхэ зорилгоор хэдэн коммунистнуудые эндэ эльгээһэн байха юм. Ганса энэ жэлдэ тус цехэй үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлхөөр партиин дүрбэн гэшүүд нэмэжэ ерээ. Тиихэдэ энэ жэлдэ өөрынгөө коллективэй хүдэлмэришэдэй дундаһаа нэгэ түрүү хүниие КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаа.

Үйлэдбэриин хэрэгтэ үзүүлдэг партийна нүлөөе улам үргэдхэхэ асуудалда цехэй партбюрогой горитой анхарал хандуулдаг байһыень нэгэ нимэ баримта гэршэлнэ. Партийна эхин организациин бүридэлдэ ородог 16 коммунистнуудай 15-ниинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлнэ. Тииһэн мүртөө эдэнэр цехэй гол гол участогууд дээрэ хубааран таранхай, тэндэхи ажал хэрэгтэй, ниитын ажабайдалай түлөө сэхэ харюусалгатай байһанаа онсо мэдэрдэг.

Тиимэ байха зуураа, цехэй коммунистнуудай диилэнхи олониинь һайнаар хүдэлдэг, шанга журамтай байһаараа шалгарна. Энэнь сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэнь ёһотойл жэшээ болжо үгэнэ бшуу. Коммунистнууд нүхэд Чириченко, Наумова, Татаринцева, Печкин, Лесков, Н. Конов, И. Конов үдэр үдэрэйнгөө даабарие 105—110 процент хүрэтэр дүүргэдэг. Тиихэдэ мастер нүхэр Балаганскиин толгойлдог халаан абаһан социалис уялгаяа холо үлүүлэн хүдэлдэг, комбинат соогоо түрүүлдэг коллективүүдэй нэгэн болонхой.

Гадна партийна, ниитын даабаригүй коммунист энэ организацида үгы юм. Коммунистын шадабари, эрдэм һургуули, хүдэлмэриинь арга боломжые хараада абан, тус бүридэ партийна даабари үгтэнхэй. Агитатор, арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, пропагандист, дружинник, захиргаанай ажал ябуулга хинаха комиссиин түрүүлэгшэ гэхэшэлэн тус тустаа ниитын ажабайдалай али нэгэ участогые харюусалгадаа даажа абанхай.

Александр Николаевич Мирошников өөрынгөө харюусадаг ажал хэрэгээр ехэ тухашаранги, сүлөө забгүй шэнги байдагшье һаа, пропагандист уялгаяа тон һайнаар дүүргэдэг коммунист юм. Энэл нүхэрэй оролдолгоор коммунистнуудай политическэ һуралсал эмхитэйгээр, удха һайнтайгаар эмхидхэгдэн ябуулагдана. Вячеслав Балаганский эрхим агитатор.

Тиихэтээ хамта цехэй коммунистнууд коллективэйнгээ үйлэдбэриин хэрэгээр ходо һонирходог, алибаа үрэ дүнгыень һайжаруулхын тула али болохоор нүлөөлхые оролдодог байна. Үнгэрһэн тоосоото үедэ хамтынгаа суглаан дээрэ үйлэдбэридэ, социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ хабаатай хэдэн асуудал зүбшэн хэлсэһэн, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн юм.

Тиихэдээ цехэй хүтэлбэрилхы кадрнуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ, үйлэдбэреэ эрилтын ёһоор эрхилхэ, цехээ эмхи гуримтай, ариг сэбэр байлгаха асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулһан байна. Бүтээсэ ехэтэй ажалай түлөө социалис мүрысөө эмхидхэхэтээ хамта, хүдэлдэг газараа ариг сэбэр байлгахын, газаагуураа модо һуулгаха, сэсэг тарижа ногооруулхын түлөө мүрысөө коллективэйнгээ гэшүүдэй дунда соносхоһон бэлэй.

Ажалай журам сахилга хадаа үйлэдбэри дээрэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ эрилтэ ха юм даа. Тиимэһээ коммунистнууд түбхын түрүүндэ өөһэдынгөө дунда үзэгдэцэг дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха зорилго табидаг шуу. Сэхыень хэлэхэдэ зарим нэгэ коммунистнууд журам һулатай, партийна даабаряа дүүргэдэггүй, архитай «ханилдаг», эдэбхигүй байһан. Энээниие дал-далжа яажа болохоб.

Энэ талаар нэгэ жэшээ дурдая. Халаанай мастер Д. Е. Кусаинов (урдань парторганизациин секретарь байһан коммунист) архидадаг муутай хүн байгаа. Үнгэрхэдөө, хүдэлмэридөө, партийна суглаандаа һогтуугаар ерэдэг һэн. Яалтайб? Тэрэнэй һалихай һамуу ябадал тухай асуудал хамтын суглаан дээрэ зүбшэхэ хэрэг гараа. Шангахан хөөрэлдөөн болоо, заһархыень дурадхаа һааб даа. Теэд нүхэр Кусаинов нүхэдэйнгөө үгэ дуулаагүй, үнөөхи муугаа үргэлжэлүүлээ. Тиимэ байхадань энэ хүтэлбэрилэгшые тушаалһаань буулгажа, эндэһээ абахыень комбинадай дирекци болон парткомдо зүүршалга хэхэ баатай болоо һэн.

Коммунистнуудай хамтаараа хэлсэжэ абаһан эрид шууд хэмжээн һула журамтай зарим нүхэдтэ ехэ һургаал болжо үгэһэниинь, болголдо абтаха эрилтэ табиһаниинь элитэ ааб даа.

Нимэл шанга эрилтэтэйгээр тээсгэн болоһон тоосоото һунгалтын партийна суглаан үнгэрөө һэн. Коллективэй ажал хэрэгтэ, коммунистнуудай ажабайдалда бодотоор үзэгдэжэ эхилһэн һайн шэнжэтэй хубилалтанууд тухай тогтохо зуураа, суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд партбюрогой ажал ябуулгадахи дутуу дунданууд тушаа, үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа шүүмжэлхы шэнжэтэй тон зүб ажаглалтануудые хэһэн байна.

Зүгөөр тэдэ бүгэдые эндэ дурдаад яахамнайб. Гэбэшье энэ баримта хадаа организациингаа байдал тушаа коммунистнуудай ходо һанаагаа зобожо, саашадаа бүхы коллективэйнгээ ажал хэрэгые бүри һайжаруулха гэжэ оролдожо байһые гэршэлнэ бшуу. Энэнь ойлгосотой.

Коммунистнуудай эдэбхиин хүгжэжэ, партийна нүлөөгэй улам үргэдэжэ, үйлэдбэриин, ниитын хэрэгтэ хамтаараа, хүсэеэ нэгэдүүлэн оролсожо байһанайнь үрэ дүн бодотоор харагдажа эхилээ. Удаан саг соо хүсэд хүсэндөө орожо ядаһан тус цех юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ нилээд урагшаа дабшаа. Үйлэдбэрилһэн продукцияа дамжуулан худалдаха гурбан кварталай түсэб тус цех 101 процент, товарна продукци гаргаха түсэб 100 процент дүүргэһэн байгаа.

Гэбэшье жэлэй түсэбые али бүхы талааринь дүүргэхэ хэрэгтэ түбэг татаха юумэнүүд олон. Тэдэниие усадхаха асуудалда мүнөө цехэй партийна организаци анхаралаа онсо хандуулжа байна.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн аймагай Онохойн модоной комбинадай парткомой секретариин орлогшо.

ИНСТИТУДУУДАЙ комсомолой комитедтэ

ДОРЖИ БАНЗАРОВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ БАГШАНАРАЙ ИНСТИТУТ

Марксизм - ленинизмын үзэл сурталда үнэн сэхэ байхаар үхибүүдые хүмүүжүүлхын тулада ерээдүйн багшанар өөһэдөө энэ һургаалда хэлбэришэгүй үнэн байха ёһотой гэһэн бодол Буряадай багшанарай институдай комсомолой эдэбхитэдэй суглаан дээрэ гол һуури эзэлээ. «Марксистско-ленинскэ үзэл сурталда үнэн байлга, тэрэниие ажабайдалда бодотоор бэелүүлхэ хэрэг хоёрой нягта холбоон тухай» элидхэл КПСС-эй түүхын кафедрын доцент Ю. И. Кудряш хэбэ.

Студентнэрэй ниитын эрдэм шудалхадань туһа хүргэхын тулада институдта юунэй хэгдэдэг тухай горгохо зуураа, залуу хүнэй ниитын эдэбхидэ, абари заншалда тэрэ хүдэлмэриин ямар нүлөө үзүүлдэг тухай ехэ һонирхолтой жэшээнүүдые дурдажа байгаад, тэрэ хөөрэбэ.

Тус институдта ниитын эрдэмэй факультет бии болгогдоһоор арба гаран жэл үнгэрөө. Энэ үе соо эндэ һураһан хүбүүд, басагад лекторэй үнэмшэлгэ абажа гарадаг һэн. Мүнөө 250-аад студентнэр һуража байна. Мүн элдэб кружогуудта ерээдүйн багшанар ябалсажа, марксистско-ленинскэ теори, партиин болон комсомолой түүхэ үзэдэг байха юм.

Институдай парткомой секретарь В. М. Пытин, КПСС-эй түүхын кафедрые даагша Г. Д. Басаев, түүхэ болон хэлэ бэшэгэй факультедэй нэгэдэхи курсын студент Любовь Янина, физико-математическа факультедэй комсомолой организациин секретарь Николай Бадеев болон бусад тус суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Эдэнэр ниитын эрдэм шудалха хэрэгэй ехэ удха шанартай байһаниие онсо тэмдэглэжэ, энэ талаар ябуулагдадаг хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха, эдэбхижүүлхэ ёһотойбди гэжэ хэлэбэ.

А. КАРНЫШЕВ,
комсомолой комитедэй секретарь.

ЗҮҮН- СИБИРИИН ТЕХНОЛОГИЧЕСКА ИНСТИТУТ

Комсомолой комитедэй заседани дээрэ ленинскэ шалгалтын гурбадахи шатые үнгэргэхэ тухай асуудал ноябрь һарын һүүл багаар зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Тиихэдэ энэ шухала хэрэгые ямараар эмхидхэн үнгэргэхэ байһан тухайгаа хөөрэлдэжэ, тусхай методико зохёогдоо.

Энээнэй ёһоор юу хэхэ байһанаа тодорхойлхын тулада комсомолой комитет комсомолой эхин организацинуудай секретарьнарые суглуулжа, семинар үнгэргэбэ.

ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүд И. Шоёнов, В. М. Михайлюк болон бусад ленинскэ шалгалта тухай, тэрэниие яажа үнгэргэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Удаань семинарта хабаадалсагшад өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэһэн, энэ шухала хүдэлмэриин түсэб табигдаһан байна.

Ленинскэ шалгалтада ВЛКСМ-эй гэшүүн бүхэн хабаадалсаха ёһотой. Тиимэһээ тэдэнэр хубиингаа комплексно түсэб табижа, юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэл соо юу хэхэ байһанаа элирүүлхэ болоно.

Мүн ленинскэ хэшээлнүүдэй тематика эндэ баталагдаба. 1975 оной туршада «Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ой — бүгэдэ совет арадай һайндэр», «Коммунизмда һуража, коммунизм байгуулалсанабди», «Совет арадай дайшалхы, ажалай баатаршалга хэтэдээ мүнхэ» гэхэ мэтын темэнүүдээр хэшээлнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа.

Л. МАКУХА,
комсомолой комитедэй секретарь.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ИНСТИТУТ

Экономическа, хүдөө ажахые оньһожоруулгын факультедүүдэй студентнэр хоорондоо нягта холбоо барисаатай болонхой. Тиимэһээ тус коллективүүдэй комсомолой комитедүүд хүдэлмэриингөө түсэб табихадаа суг үнгэргэхэ хэмжээ ябуулгануудаа зүбшэн хэлсэжэ баталдаг заншалтай.

Һая эдэ факультедүүдэй студентнэрэй хани барисаанай заншалта үдэшэ болобо. Тэрэниие экономическа факультедэй комсомолой организациин секретарь Татьяна Крылова нээжэ, шэнэ, 1975 ондо юу хэхэ тухайгаа гобшохоноор хөөрөөд, һайнаар хүхин амархыень сугларагшадта хүсөө.

Энэ үдэшын программа ехэ һонин байгаа. Нэн түрүүн институдай хатарай ансамблиин уран бэлигтэн бальна хатарнуудые харуулба. Удаань вальс, фокстрот, тангын хүгжэм зэдэлжэ, зугаа наадан үргэлжэлөө.

Мүн атракцион, викторинанууд эмхидхэгдэжэ, сугларагшадые яһалашье һонирхуулһан байна.

«А ну-ка, парни», «А ну-ка, девушки» гэһэн конкурснууд мүн лэ үнгэргэгдэбэ. Эндэ хүбүүд, басагад хаба шадалаа туршаа, илагшадтань бэлэгүүд барюулагдаа.

Иимэ үдэшын удха шанар ехэ. Тиимэһээ бусадшье факультедүүд энэ хэрэгые дэмжэхэ бэзэ.

Г. ГАЛСАНОВА,
комсомолой комитедэй секретарь.

ЗАҺАБАРИЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Үбэлэй янгинама хүйтэнэй үе һаял эхилээд, хабар болотор үшөө нилээд холо байбашье һаань, ерэхэ жэлэй тарянай ургаса, таряалан дээрэ хэхэ ажал тухайгаа мүнөөнһөө бодомжолхо ёһотой байһамнай хэндэшье эли.

Тиимэһээ манай колхозойхид трактор, машина заһабарилха хүдэлмэриие хаһа сагсоонь эхилжэ, эршэмтэйгээр ябуулна. Үнгэрһэн ноябрь һарада 10 трактор заһабарилагдажа бэлэн болгогдоо. Ингээд декабрьда үшөө 22 трактор заһабарилжа гаргахаар шиидэнхэйбди.

Колхоздо оньһон техникэ заһабарилга узловой аргаар хэгдэнэ. Үнинэй мэргэжэлтэ Алексей Шехинэй хүдэлдэг мотоор заһабарилгын цех шалгарна.

Бүхы техникэмнай Совет Армиин һайндэр—февралиин 23 болотор хуу бэлэн болгогдожо дүүрэхэ хараатай.

Л. МАКСИМОВ,
Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ.

ЗЭДЫН ҺААЛИШАДАЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГДЭНЭ

ҺАЙН ҺАЙХАН ЖЭШЭЭ

Эгээл тиимэһээ Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермэнүүдэй малшадай үүсхэл уряа хаа хаанагүй үргэнөөр һайшаан дэмжэгдэжэ, социалис мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлбэ.

Жэлһээ жэлдэ һү ехээр һаажа, аймаг соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ходол түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг Залаанай фермын һаалишад (XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) энэ үүсхэл уряаень бүри мүһэн дэмжэжэ, мүрысөөндэ оролсохоор бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

Тээсгэн, ноябриин барагдаха үеэр, фермын һаалишад, малшад улаан булан соогоо сугларжа, жэлэй үнгэрһэн 11 һарын туршада ямар үрэ дүн туйлагдааб, үбэлжэлгын үедэ юу хээ һаа һү һааляа үшөөл ехээр дээшэлүүлхэбибди гэжэ хөөрэлдөө. Тиихэдэ мүрысөөнэйнгөө эршые улам шангадхаха, ажалаа үшөөл һайжаруулхын тула нэн түрүүн Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидой жэшээгээр хүдэлхэ гэһэн зорилго урдаа табяа.

— Табан жэлэй түсэбые фермээрээ бүхы дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө һүүлшын жэл — 1975 ондо шадаал һаа, эгээл ехэ үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Үбэлжэлгын үедэ һү ехээр һааха арга боломжо манда яһала бии. Ингээд декабрь, январь соо үнеэд олоороо тугаллажа эхилхэнь. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл, илангаяа талха тарянай зүйл, һолоомо элбэг бэлэдхэгдэнхэй. Би өөрөө үбэлжэлгын долоон һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2.000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө тэмсэхэб. Тааһадни баһал гээгдэхэгүй бэзэт гэжэ һананаб, — гээд, колхоз, аймаг соогоо суутай һаалишан Тагзима Сабировна Закирова нүхэдэйнгөө урда бодожо хэлээ һэн.

Хэнэйшье мэдэһээр республикын олонхи ажахынуудта жэл соо бүхэдөө абтадаг продукцини, илангаяа сагаан эдеэнэй нилээд ехэ хубинь үбэлэй сагта, адууһа малай байжа эдэлхэ хаһада үйлэдбэрилэгдэдэг гэдэшэ ааб даа.

СССР-эй Арадай ажахы туйлалтануудые харууһ... выставкын алтан медал... хүртэһэн, Ноёхоной сом... Соведэй депутат нүхэр За... рова байгша оной бүри м... һарада һү һааха табан ж... лэйнгээ түсэб болзорһоо... урид дүүргээ юм. Тиигэжэ т... бан жэлэй түсэбһөө гад... 430 центнер һү һаагаад б... на. Энэ жэлэй үнгэрһэн ... һарын туршада, аймагайн... һаалишадай дунда дэлгэр... социалис мүрысөөндэ нэгэ... хи һуури эзэлээ. Жэлэй ... рэтэр тоогоо 5 мянган ки... граммда хүргэхын түлөө т... сэнэ.

Тус фермын нүгөөдэ эр... һаалишан Нина Ванчико... Будаева баһал эрхимээр ... дэлжэ, өөрынгөө табан жэ... даабарие болзорһоонь ур... дүүргэнхэй. Байгша оной ... һарын туршада тэрэ үн... бүхэнһөө дунда зэргээр 3.5... гаран килограмм һү һаа... юм. Нина Будаева өөрый... арга боломжые хаража үз... үбэлжэлгын үедэ үнеэн бү... һөө 1.500 килограммһаа ... га бэшэ һү һаахаб гэжэ ү... га абаа.

Фермынгээ эрхим ту... һаалишадай һайн һай... үльгэр жэшээе дэмжэжэ, ... лаанай фермынхид бүлта... үбэлжэлгын үедэ үнеэн бү... һөө 1.200 килограммһаа ... бэшэ һү һаахын түлөө мү... сэхэ гэжэ шиидэбэ. Тусх... бал, залуу һаалишан ко... мол басаган Людмила Г... маева үбэлэй үедэ үнеэн ... риһөө 1.250 килограммһаа... га бэшэ һү һааха юм. Мү... энэ басаган жэлэй эхин... хойшо үнеэн бүхэнһөө 2.5... шахуу килограмм һү һаа... байна.

Ноёхоной XX партсъезд... нэрэмжэтэ колхозой бусад... фермэнүүдэй һаалишад ... мүрысөөндэ эдэбхитэй... оролсоно. Жэшээнь, Тух... фермын түрүү һаалишан Д... мажап Бадматарова, үүл... малай фермын үнинэй һ... лишад Лидия Дылыкова, Х... дацу Цацаева гэгшэд үбэлж... гын долоон һара соо һү е... һаахын түлөө дэлгэрһэн м... рысөөндэ эдэбхитэйгээр ор... собо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ тус к... хозой правлени, партком ... лиин фермэнүүдтэхи а... ехэтэй хүдэлмэри оньһо... эүүлха, үбһэ тэжээл һайн... бүйлүүлхэ түхеэрэлгэ о... тодхохо, зохид түхеэрэл... улаан булангуудые бии б... хо талаар ехэ юумэ хэнэ. Ж... шээнь, энэ жэлдэ Зала... фермэдэ гүйсэд оньһожо... лагдаһан байра ашаглал... оруулагдаа.

О. БЕРЕЗКОВ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Залаа... фермын түрүү һаалиш... Т. С. Закирова, Н. В. Б... даева.

Авторай фото...
Сэлэнгын аймаг.

С...

(Түгэсхэ... 1-дэх...)

Хөөрэлд... ...н зүгта... ...сэгдээ. ...лита эр... талаар ... гэжэ х... ...бэ. Эдэ ... вожихо... ...е дүүр... ...районе... бэез ... ...ука эрх... ...эһөөр ... гэжэ ... ...тын Зу... байда... ...юз, Фра... ...но. Тэд... ...дэ горит... болохо... ...һэн бү... ...раилнин... ...гүйгөөр ... бүхэн... ...дөөр х... ...тороо а... ...дэрэнгү... ...н байда... ...н ёһоор ... гэжэ ... ...даал мэ... дашар... ...ун зүг ... ...галан е... ...даал һа... һэрг... ...дажа ... ...дүүлнэ. Кипртэ ... ...хёолдоо... ...һаагаа ... ...оветскэ ... ...дүүлнэ. ...аар, К...

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮСЭБ БА АЖАХЫН АРГА БОЛОМЖО...

Мүнөө жэлһээ жэлдэ колхоз, совхозуудай экономико улам бэхижэн, материально-техническэ баазань ехэ болоно, хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр, хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ аргатай болжо байна. Ингээд ерэхэдээ түрүүшын ээлжээндэ ажахы бүхэндэ бии байһан арга боломжо, һомологдоһон мүнгэ зөөриие, ажалай хүсые шадаал һаа өшаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэшэ мүнөөдэрэй гол шухала зорилго болоно.

Энэ жэлэй дүүрэтэр оройдоол хорёод хоног үлэбэ. Статистическэ управлениин мэдээнэй ёһоор республикымнай колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха, тушааха арба һарын түсэб, даабарие амжалтатайгаар дүүргэжэ, Зүүн Сибириин зонын область, хизаар болон республикануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлһэн байна.

Байгша он барагдаха тээшээ дүтэлжэ, колхоз, совхозуудай ажалшад, малшад энэ жэлые эрхим үрэ дүнтэйгээр дүүргэхэ, илангаяа адууһа малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, тэдэнэйнгээ ашаг шэмые улам дээшэлүүлэн, тоо толгойень олошоруулаад, ерэхэ 1975 ондо ехэ амжалта туйлахын түлөө оролдожо байһаниинь ойлгосотой.

Гэхэтэй хамта табан жэлэй һүүлшын жэлдэ эгээл ехэ үрэ дүн туйлажа, эдеэ хоолой бүхы зүйлнүүдые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб, даабарие колхоз, совхоз бүхэнэй амжалтатайгаар дүүргэхынь тулада бии байһан арга боломжые яажа гүйсэд ашаглахаб, үшөө юу хээ һаамнай продукци бүри ехээр абтахаб, хаанамнай хүсэд хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд байнаб гэжэ бүхы талаһаань һайнаар түсэблэхэ саг ерээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын олонхи ажахынууд байгша онойнгоо даб дээрэхи дүн сосголжо, ерэхэ жэлдэ бэелүүлхэ хүдэлмэриингээ үйлэдбэриин-финансова түсэб табижа эхилэнхэй. Энэ шухала хэмжээ ябуулгые хаа хаанагүй эмхитэй һайнаар, эрхим бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхын тула тээсгэн хүдөө ажахын министерство, совхозуудай нэгэдэл хамтараад, ажахынуудай болон аймагуудай хүдөө ажахын управлениинүүдэй экономистнар, главна бухгалтернуудые суглуулжа, зүблөө-семинар үнгэргэһэн байна.

Тэндэ түсэблэлгые улам нарижуулан һайжаруулха, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудтахи үйлэдбэриие зүбөөр хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ түсэбэй эмхидхэхы үүргые ехэ болгохо, түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта, шалгалта наринаар, аша ехэтэйгээр хэдэг болохо гэхэ мэтэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсэблэлгые нарижуулан һайжаруулха, түсэбэй удха шанар, аша үрые улам дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд, мүн партиин ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй материалнууд соо онсо анхарал хандуулагдаа һэн. Энээнэй ашаар колхоз, совхоз бүхэндэ жэлэй үйлэдбэриин-финансова түсэб табилгада ехэ анхарал хандуулагдадаг. Тэрэниие табихын урда ехэ бэлэдхэл хэгдэдэг болоо. Нэн түрүүн түсэб табилгада гансашье тусхайта һалбаринуудай мэргэжэлтэд хабаадалсадаг бэшэ, үргэн ниитэ колхозни гууд, совхозуудай хүдэлмэришэд хабаадана. Ушарынь юуб гэхэдэ, түсэб табилгада хүн зоной олоороо хабаадажа, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые эдэбхитэйгээр оруулаад байгаал һаань, ажахынуудай доторой арга боломжо гүйсэдөөр элирүүлэгдэхэ байна бшуу. Жэшээнь, жэлэй түсэб табихын урда бригада, звено, фермэнүүдтэ олон хүнэй хабаадалгатай суглаа, зүблөө үнгэргэжэ, тэндэхи ямар бригада фермэнь түсэб, даабаряа хайшан гэхэдээ дүүргэнэб, харин нүгөөдүүлынь ямар шалтагаанһаа дүүргэнэгүйб гэжэ бүхы талаһаань шэнжэлхэ, дутагдалыень элирүүлхэ гэшэ түсэб зохёолгодо ехэхэн удха шанартай.

Эндэ ороо һо таряа ехээр ургуулжа абахын тула уридшалан яажа түсэблэхэ тухай тогтожо хэлэхэ хүсэл түрэнэ. Хэнэйшье мэдэһээр ажахы бүхэн ороо һо таряа, тэжээлэй ургамалнуудые элбэгээр ургуулжа абаал һаа, эдеэ хоолой зүйл, илангаяа адууһа малай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ байна ха юм. Тиимэһээ тарналанай ургаса дээшэлүүлхын тула бүхэли жэл соо ямар хүдэлмэри, ямар гаргаша хэгдэхэб, илангаяа хэды шэнээн наг шэбхэ, минеральна утэгжүүлгэ гаргагдахаб, уһалагдадаг газар ехэ болгохын, хүрьһэ һайнаар элдүүрилхын тула юу хэхэб гэжэ түсэб дотор дэлгэрэнгыгээр хараалха шухала. Тэрэнь жэл бүри табигдадаг технологическа картын ёһоор урид наринаар тоологдожо гаргагдаха зэргэтэй.

Тиигэбэшье, зарим ажахынуудта технологическа картын ёһоор хараалагдаһан хүдэлмэри хаһа сагтаа хэгдэдэггүй, тэрэнь ходо хазагайруулагдадаг байна. Эндэ бригадирнар, звеноё даагшад, мэргэжэлтэд зэмэтэй гэжэ һанагдана. Фабрика, заводуудта, үйлэдбэриин технологическа процессые багахал хазагайруулаа һаа, бүхы үйлэдбэриин журам эбдэгдэхэ, ажалай эршэдэ муугаар нүлөөлхэ бшуу. Хүдөө ажахыдахи үйлэдбэриин технологическа процессые мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэмөөр табиха саг ерээ гэжэ һанагдана. Үнэн дээрэ олонхи ажахынуудай мэргэжэлтэд таряан ажал дээрэ хэхэ хүдэлмэриин технологическа карта зохёогоод лэ, харин мал ажалда тиимэ карта табиха тухай бодомжолдоггүй. Хэрбээ мал ажалдахи шухала хүдэлмэри хэхэ гуримай технологическа карта уридшалан зохёодог болоо һаа, адууһа малай харууһа, тэжээлые яажа зүбөөр эмхидхэхэб, жэлэй ямар сагта хэды шэнээн продукци абтахаб, тэрээндэ ямар гаргаша хэгдэхэб гэжэ хуу урид тодорхойлоод байгаа һаа, хүдэлхэдэ һураггүй амар болохо байна. Тиихэдээ технологическа карта зохёон табилгада гансашье экономистнууд бэшэ, мүн зоотехнигүүд, инженернүүд, ветеринарнууд хабаадалсаха болоно.

Мал ажалда туйлагдаха үрэ дүнгүүдые урид түсэблэхэ гэшэ нилээд ажал ехэтэй, харюусалгатайшье хүдэлмэри болоно. Энээниие Ивалгын үйлэдбэрилгэ-турушалгын ажахынхид нимэ гуримаар табина. Эгээн түрүүн жэл соо хэды толгой адууһа мал байлгагдахаб, тэдэнэйнь хэдыһээ ямар тоотой түл абтахаб, хэды толгой мал шахан, бэлшээри тарагалуулагдажа, гүрэндэ тушаагдахаб гэжэ фермэ, гүүртэ, отара бүхэниие абажа хараад түсэблэдэг. Тэрэнэй һүүлдэ отделени отделенеэр, бүхы һалбари һалбаряарнь нэгэ тээшэнь хамталан бүридхэжэ түсэблэхэдэнь, подразделени бүхэнэй арга боломжые элирүүлхэдэ таатай болжо үгэнэ. Жэшээнь, байгша ондо тус ажахын гурбадахи отделенидэ жэл соо хонин һүрэгэй тоо толгойе 12—13 процентээр олошоруулха гэжэ түсэблэһэн байгаа. Тэрэнь үлүүлэн дүүргэгдээ һэн.

Хэнэйшье мэдэһээр мал ажалай һалбари бүхэнэй жэл соо һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлхынь тула бии байһан үбһэ тэжээлые яажа зүбөөр гаргашалхаб гэжэ бодомжотойгоор хубаарилха шухала. Түбхын түрүүн тэжээлэй баланс табижа, тэрээн соогоо бүхы адууһа малдамнай хэды шэнээн үбһэ тэжээл хэрэгтэйб гэжэ наринаар тоолоод, һүүлдэнь хамтадаа хэды шэнээн үбһэ тэжээл абтааб гэжэ тоолохо хэрэгтэй.

Энээнэй ашаар ажахын адууһа мал тэжээлээр хэр зэргэ хангагданхайб гэжэ тодорхойлхо аргатай болоно. Тэрэниие квартал, һараарнь хубаарилан гаргашалха баланс зохёогдоно. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, ямар һарада хэды шэнээн толгой үнеэд тугаллахаб, тэдэнһээ хэды шэнээн һүн һаагдахаб, хэды мал шахагдажа, ямар хэмжээнэй мяхан абтахаб, хэды хонин түрэхэб, эдээндэ ямар хэмжээнэй үбһэ тэжээл хэрэгтэй болохоб гэжэ урид түсэблэхэ арга олгоно.

Илангаяа мүнөө үйлэдбэриин һалбари болон подразделенинүүдэй ажахын тоосоондо оруулагдаад байһан үедэ энэмнай тон ехэ удха шанартай. Жэшээнь, фермэ, бригадануудта ажахын тоосооной даабари табижа үгэхэдөө тэрээн соонь хэды хүн хүдэлхэб, ямар хэмжээнэй гаавар техникэ гэхэ мэтэ хэрэгсэл даалгагданхайб, хэды шэнээн продукци абахаб, тэрээндээ ямар гаргаша хэхэб, ажалайнь, мүн түлөөһэнэй гаргашын фонд хэды шэнээн бэ, даабаряа дүүргэһыень яажа шэнжэлэн хараха гэжэ хуу бэшэгдэһэн байха зэргэтэй.

Хэнэйшье мэдэһээр ямаршье һайн, наринаар тоолоһон түсэб табяад, харин тэрэниие дүүргэхын тула эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри ябуулаагүй һаа, хараалһан хэрэг өөрөө зүндөө бүтэшэхэ бэшэ. Тиимэһээ түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо нарин хиналта тогтоохо, хэрэгтэй болоо һаань, түсэбтөө хубилалта оруулжа, гол даабариие үлүүлэн дүүргэхэ хэмжээ абаха ёһотой. Мүнөө ямаршье һалбарида табиһан түсэб соогоо гансашье продукци ехээр абахаар хараалха бэшэ, мүн тэрэнэй шанарыень эрид һайжаруулха хэрэгтэ гол анхарал хандуулха саг ерээ. «Шанар болон үйлэдбэриин аша үрэ дээшэлүүлхэ асуудал манай хүдөө ажахыда сэхэ хабаатай. Бидэнэр мүнөө тарилгын талмайе үргэдхэһэнэй ашаар лэ ехэ ургаса ... бэшэ, харин газар... үрэжэл, шанар һайж... жа, газар болон мал ... эрхилхэ хүдэлмэриин ... турые дээшэлүүл... ашаар бүхы үйлэд... хүгжөөнэбди», — гэжэ ... Брежнев Кишинёвто ... һон баярай суглаан дээр... лээ һэн.

Эгээл тиимэһээ ко... совхоз бүхэндэ бии б... арга боломжо, нөөсэн... дүүрэнээр хэрэглэхы... лөө тэмсэхэ шухала. ... талаар Зэдын аймагай ... нинэй нэрэмжэтэ кол... һаалишад, мүн тэрэл ... гай Борьёогой болон тэ... хүршэ Сэлэнгын сов... дай, бусадшье ажахынү... хонишод һайшаалтай ... хэл гаргаа гэшэ. Тэ... гансашье һү ехээр һ... хурьга олоор түлжү... ноо һо ехээр хайшалха ... абаһан продукциин ... һайжаруулха хэрэгтэ ... харал хандуулна.

1975 оной үйлэдбэ... түсэб табихадаа колхоз, ... хоз бүхэн гансашье ад... малаа олошоруулха ... мүн баһа малай үүлт... жаруулха селекционн... менной хүдэлмэри хэхэ ... зам тодорхойлхо зэр... Фермэнүүдтэ һайн үүл... үнеэд олон байбал, м... һүн ехэ абтаха бшуу. ... шээнь Улаан-Үдын ай... «Байгал» ажахы үнее... гээ үүлтэрые үшөөл һ... руулжа, гансахан һү... тоһолигые 0,1 проце... дээшэлүүлжэ шадаа ... бүхыдөө жэл соо 2.750 ... нер һү нэмэжэ абаха б...

Ингэжэ ажахы бү... хэхэ хүдэлмэриин тодо... түсэб, һайн програм... хёожо, үйлэдбэриин ... үрые дээшэлүүлхэ, пр... циин шанар һайжар... гэшэ мүнөөдэрэй шу... зорилгонуудай нэгэн ... но.

И. ХАРЖ...
Буряадай хүдөө аж... институдай до... эконом... эрдэмэй канди...

...Ажалша... ...мүүжүүл... ...й шэнэ ...жуулха ...энүүдэй ...дүүргэд... ...ье мэдэ... ...тор 31 ... тоодо ... 3, ух... ...э тоол... ...үдэй тоо... ...ажо ба... ...дэ Улаа... ...рин гэһ... ...гэй гур... ...э нэгд... Полевой ...үртэнүүд... ...отеканүү... ...мag ... ...имэ 399 ... тоологд... Культур... ...дэлэй ... ...блиотекэ... ...нга гар... ...7 мянга ... ...да номууд ... зэргээр ... ...700 ... ...на. Ин... ...ье нюта... ...отекэһээ... ...ы арга

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ КОММЮНИКЕ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

...рэлдөөнэй үедэ Дүтын ...зүгтэхи байдал зүбшэн ...гдэ. Палестин арадай ...та эрхые хараадаа аба...лаар дэбжэлтэ туйлаг...эжэ хоёр тала тэмдэг... Эдэ эрхэнүүдынь ООН-...ихо шиидхэбэринүү... дүүргэхын үндэhөөр, ...айоной бүхы гүрэнүү...ээ даанхайгаар ажа... эрхыень хүндэлhэнэй ...өөр батадхагдаха ёhо...эжэ тэдэнэр зүбшөөнэ. ...н Зүүн зүгтэхи мүнөө ...байдал тушаа Советскэ ...Франци hанаагаа зо... Тэдэнэй hанамжаар, ...горитой аюул тохёолдо...лохо байна. 1967 ондо ...н бүхы газар дээрэhээ ...лиин сэрэгүүдые гар...үгөөр, энэ районой гү...бүхэнэй аюулгүй ба бү... хүндэлэгдэhэн хилэ ...оо ажаhууха эрхыень ...нгүйгөөр эндэхи ор...байдалые зүбөөр, амга...ёhоор шиидхэхын арга...эжэ тэдэнэр урданай...и мэтэ тоолоно. Энээн...дашарамдуулан, Дүтын ...зүг тушаа Женевэдэхи ...ан ёhоной конференци ...л hаа түргөөр хүдэлмэ... hэргээхэ ёhотой гэжэ ...жа байhанаа тэдэнэр ...үлнэ.

...ипрэ аюултай байдалай ...доод байhан ушараар ...гаа зобожо байhанаа ...кэ Союз ба Франци ...лнэ. Хөөрэлдөөнэй ...р, Кипрэй Республикын бэеэ даанхай байдалые, хилэнүүдэйнь өөртөө хүргэшэгүй байхыень хүндэлhэнэй үндэhөөр, Кипр тушаа Аюулгүйн Соведэй, ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэринүүдые нарин нягтаяр сахиhанай ашаар Кипрэй асуудалнууд шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ тэдэнэр тоолоно, Кипрэй Республикаhаа хариин бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүд түргөөр гаргагдаха ёhотой, нютагhаа гаража ошоhон бүхы хүнүүд аюулгүй оршон байдалда бусажа ерэхэ ёhотой гэжэ Советскэ Союз Франци хоёр тоолоно.

Индохитадтахи байдал зүбшэгдөө. Вьетнамда дайн сэрэг болюулжа, амгалан байдал hэргээн байгуулха тухай Парижай хэлсээе, энээндэ гар табиhан бүхы гүрэнүүдэй зүгhөө нарин нягтаар бэелүүлхын түлөө оролдожо байhанаа Советскэ Союз ба Франци мэдүүлнэ. Тиигээд Вьентьянска хэлсээнэй ба тэрэниие бэелүүлхэ протоколой ёhоор Лаосто эб найрамдал байгуулhан ба национальна зүбшэлдөө туйлаhан ушараар ханангги байhанаа мэдүүлбэ. Камбоджын асуудал гадаадын хамааралсалгагүйгөөр Камбоджын арадаар шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ хоёр тала тоолоно.

Уласхоорондын шанга хиналта доро буу зэбсэгээ бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха ябадал туйлаха гээшэ хүсэлэл оролдолгымнай гол шэглэл болоно гэжэ хоёр тала мэдүүлнэ. Өнэ хэрэгэй шухала хубинь ядерна буу зэбсэг хуряаха ябадал болоно. Энээнтэй дашарамдуулан, СССР ба Франци буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлахые хүсэнэ. Энэ конференци болбол буу зэбсэгэй хүшэр хүндэ ашаанhаа хүн түрэлтэниие абарха хэрэгтэ ехэ нэмэри оруулжа шадаха байна.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставай уг зорилгодо, гол ёhонуудтань үнэн сэхэ байдаг СССР ба Франци хоёр уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдал байгуулгада энэ организаци тон шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой гэжэ тооложо байhанаа батална. СССР Франци хоёр энэ организаци байгуулагшад ба гэшүүдынь мүн гээшэ. Мүн бүгэдөөр hайшаагдаhан үнэн сэхэ үндэhэ hуури дээрэ тогтоhон, тиимэhээ удха шанараа гээгээгүй ООН-ой Уставые хүндэлжэ байhанаа тэдэнэр мэдүүлнэ.

* * *

СССР ба Франци хоёрой хоорондохи хоёр талын харилсаа хүгжөөлгэ шухалын шухала удха шанартай гэжэ дахинаа мэдүүлнэ. Дэлхэйн асуудалнуудаар политическэ зүбшэлдөөнүүдые саг соогоо хэжэ байха гэжэ хэлсэбэд. Тиигээд тиимэ зүбшэлдөөнүүдые ямаршье хэмжээндэ, илангаяа дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ гээшэ совет-француз харилсаанай саг үргэлжын шухала шатань болоно байха юм гэжэ тэдэнэр онсолон тэмдэглэбэ. hаналаа хэлсэлгын энэ уулзалга мүнөө СССР ба Франци хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа тогтооhоор 50 жэлэй ойтой хамтарба гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, Франциин президент ханангяар тэмдэглээ.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаануудай шухала үндэhэ hуури болохо экономическа холбоо барисаанда тусхай анхарал хандуулагдаа. 1970 онhоо 1974 он болотор эд бараанай эрьесэ ехэ болоо гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ. Энэ ушар 1969 ондо табан жэлэй туршада хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээе хоёр дахин ехэ болгоохо гэhэн зорилгые үлүүлээ.

Экономико болон промышленностиин талаар совет-француз харилсаае арбан жэлэй туршада үргэлжэлүүлхэ тухай 1973 оной июлиин 10-да Москвада баталагдаhан программын ёhоор экономическа, промышленна хани харилсаанай хүгжэлтэ үргэлжэлhээр. Энээнэй удха шанар дахин онсолон тэмдэглэгдээ. Энэ программые дүүргэхын тула хоёр ороной хоорондо промышленна харилсаанай томо хэмжээнэй проектнүүд тушаа контрактнууд баталагдаhан байна.

Хоёр талада ашатай туhатай хани харилсаа бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ зорилгоор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, Франциин президент 1975—1979 онуудай туршада экономическа хани харилсаа байгуулха тухай хэлсээндэ 1974 оной декабриин 6-да гараа табибад. Энэ хэлсээе хоёр тала ехэ удха шанартай дээрэ тоолоно.

Ерэхэ табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ экономическа харилсаанай эгээн шухала проектнүүдые мүнгөөр хангаха урьhаламжын хэлсээнүүдтэ тэрэ үдэр гар табигдаhан байна.

СССР ба Франци хоёрой хоорондо экономическа харилсаа хүгжөөхэ hайн арга боломжонууд нээгдээ гэжэ этигээд, мүн эдэ харилсаануудые саашадань үргэдхэхэ, хүгжөөхэ гэжэ эрмэлзээд, ойрын жэлнүүдэй туршада совет-француз худалдаа наймаанай ургалтын шэнэ зорилгонуудые хоёр тала хараалаа. Ерэхэ табан жэлэй туршада эд бараанай эрьесые үнгэрөөшэ табан жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ болгохо, тиигээд гурба дахин ехэ болгохо тушаа оролдохо гэжэ хоёр тала шиидээ. Мүн хоёр оронуудай хоорондо таарамжатай гуримаар худалдаа наймаае хүгжөөхэ гэжэ хараалагдаа.

СССР ба Франци хоёрой хоорондо промышленна харилсаанай гол проектнүүдые, тэрэшэлэн энергетическэ эд бараа худалдан абалсаха арга боломжонуудые хаража үзэhэнэй hүүлээр хоёр тала иимэ харилсаануудай шэнэ проектнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ туhалха гэжэ хэлсэбэ. Иимэ зорилгоор экономикын ба промышленностиин талаар 10 жэлэй туршада совет-француз харилсаа үргэдхэхэ программада нэмэлтэ болоhон протоколдо гар табигдаба. Энэ протокол дотор хоёр талаhаа hайшаагдаhан нэмэлтэ проектнүүд оролсоhон байна. Советскэ Союзай Францида байгаалиин газ нэмэжэ худалдаха тухай хэлсээн баталагдаа. 1980 онhоо эхилжэ, жэлдэ 4 миллиард кубическа метр газ эльгээгдэхэ ба француз түхеэрэлгэнүүд СССР-тэ ябуулагдаха байна. Хоёр томо контрактнууд — газ дамжуулха соргонуудые Францаhаа СССР-тэ ябуулха тухай, СССР-тэ магнитна түхеэрэлгэнүүдэй завод бариха тухай контрактнуудые баталха гэжэ хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, Франциин президент совет-француз харилсаануудай шэнэ проектнүүдые дүүргэхэ ябадалые онсо удха шанартай дээрэ тоолоно. Тиигэжэ Франциин фирмэнүүд СССР-тэ глинозем ба алюмини үйлэдбэрилхэ барилгануудта хабаадаха болоо, энээн тухай зохихо протоколдо гар табигдаа. Тэрэшэлэн СССР-тэ ашагта малтамалнуудые ашаглаха талаар, тэрэ тоодо нефть болон газай хэбтэшэ ашаглаха, атомна элшэ хүсэ, тэрэ тоодо атомна реакторнуудые бүтээхэ, СССР-тэ нефть болбосоруулдаг химиин, нефтехимиин, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин, электронно техникын предприятинуудые бариха түхеэрэлгэнүүдые худалдаха талаар, хэлсэгдэhэн гуримай ёhоор харилсаа байгуулха арга боломжые бэелүүлхэ проектнүүд мүн лэ шухала удха шанартай болоно. Тэрэшэлэн Франциин промышленна барилгануудта совет түхеэрэлгэнүүдые бүри ехээр худалдаха ябадалай шухала байhаниинь онсолон тэмдэглэгдээ.

Хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр ороной хоорондо соёл культурын харилсаа байгуулха тушаа hанал бодол андалдагдаа. Францида ород хэлэ зааха ба СССР-тэ француз хэлэ зааха хэрэгые хүгжөөлгэ, мүнөө бэелүүлэгдэжэ байhан научна андалдаан онсо удха шанартай гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ.

СССР ба Франци хоёрой хоорондохи харилсаанай гол ёhонуудые хүтэлбэри болгон, хоёр талын культурна андалдаае саашадань хамтараа үргэдхэхэ тухайгаа хоёр тала мэдүүлбэд. Соёл культурын хани харилсаанай хамтын совет-француз саг үргэлжын комиссиин сесси энэ оной декабриин 11—12-то Парижда боложо, бэе бэедээ ашатай туhатай соёл культурын үргэн андалдаае ерэхэ хоёр жэлэй туршада хэхэ программа зохёохо юм.

Научно-техническэ хани харилсаа саашадань хүгжөөлгые хоёр тала шухала удха шанартай гэжэ тоолоно. 1966 оной июниин 30-най совет-француз хэлсээнэй ёhоор, мүн наука болон техникын талаар харилсаагаа гүнзэгырүүлхэ тушаа 1973 оной июлиин 23-най программын ёhоор наукын олон hалбаринуудай талаар харилсаанууд бэелүүлэгдэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан энергетическэ асуудалнуудта, тэрэ тоодо атомна энергетикэ, ехэ элшэ хүсэнэй физикэдэ, тоо бодолгын машина ашаглалгада, замбуулин дэлхэйе, далайнуудые, байгаалиие, мүн медицинын талаар шэнжэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой.

Хоёр ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэнүүдэй уулзалгые үргэлжэлүүлхэ гэжэ хоёр тала хэлсэбэд. Хоёр ороной зэбсэгтэ хүсэнүүд бэе бэедээ хүндэмүүшээр хандадаг гэжэ энээнэй урда тээ болоhон уулзалганууд гэршэлээ, тэрэшэлэн иигэжэ hаналаа андалдаха ушар удха шанартай гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, Франциин президент энэ болоhон hаналаа хэлсэлгээр, хөөрэлдөөнүүдэй болоhон хани ёhоной оршон байдалаар ханангги байhанаа мэдүүлээ. Иимэ уулзалгануудые үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ тэдэнэр нэгэн hаналаар мэдүүлнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын үмэнэhөө Л. И. Брежнев Франциин президент В. Жискар д' Эстэниие тушаалай хэрэгээр Советскэ Союз ерэхыень уряа. Франциин президент энэ уряалыень хүлеэн абаа.

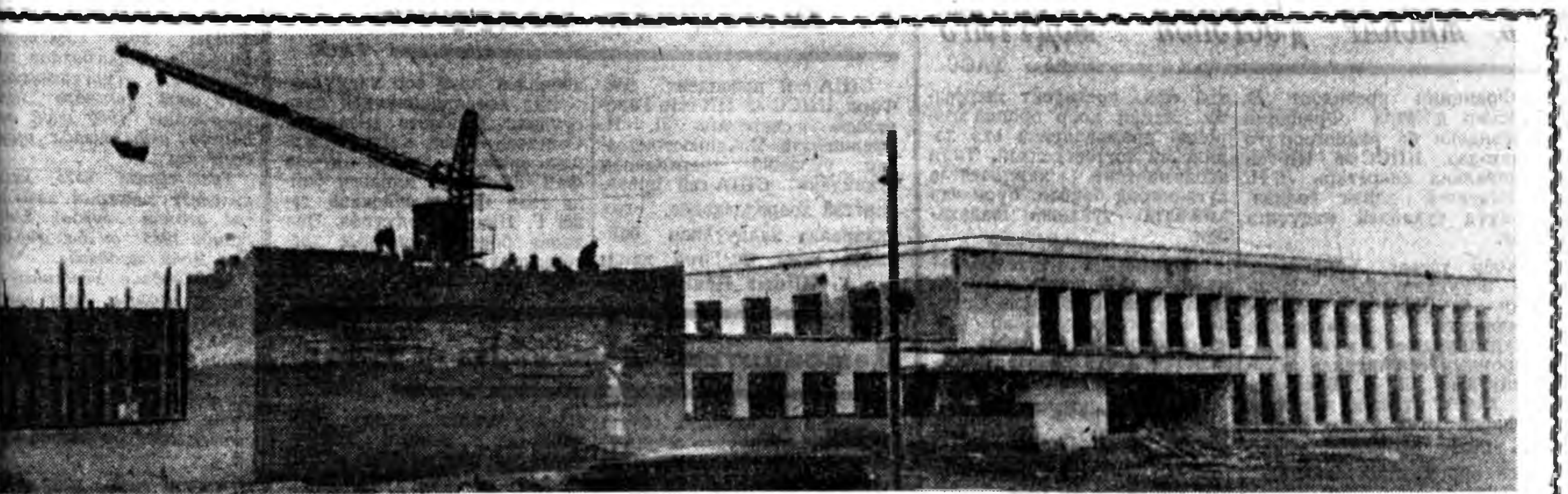

СОЁЛОЙ шэнэ ордон

hүүлэй жэлнүүдтэ Захааминай аймагай хүдөө нютагуудта барилга ехээр хэгдэнэ. hаалишад, хонишод байрын шэнэ гэрнүүдые толлоно. Эбэртэ малай оньhожоруулагдамал фермэнүүд, хонидой байра жэлhээ жэлдэ бүри олоор баригдана. Захааминай аймагай Санага hууринай түхэл шарай танигдахаар бэшэ гоё шэнжэтэй болоо. Эндэ байрын гэрнүүд олоор ербын бодонхой.

Санагын совхоз Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадтай үниинhөө хойшо нягта харилсаатай юм. Комбинадай хүдэлмэришэд совхозой ажалшадта ехэ туhа хүргэдэг. Барилга хэдэг, үбhэ, зелёнкоёо хуряахадань хамhалсадаг. Совхозой түб Санага hууринда соёлой ордоной байшан барижа байна. Энэ барилгада комбинацай бэрхэ барилгашад хабаадалсана.

Иван Поликарпович Викулинай хүтэлбэрилдэг комплексно бригадын хүдэлмэришэд соёлой ордоной байшангай барилгые эхилhэн юм. Мүнөө эдэнэр торхыень барижа дүүргээд, дотор талын хүдэлмэри хэжэ байна.

— Энэ барилгаяа 1975 оной хоёрдохи квартал соо дүүргэжэ, ашаглалгада үгэхэ ёhотойбди. Тиимэhээл ехэ оролдосотойгоор хүдэлнэбди, — гэжэ бригадир И. П. Викулин хөөрэнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадада 15 хүдэлмэришэн тоологдоно. Эдэнэр шулуушанай, бетонщигой, штукатурщигай мэргэжэлтэй зон. hайн шанартайгаар барилга хэхын тула ехэхэн оролдолго гаргана.

Шулуушад Виктор Дятлов, Николай Никонов гэгшэд халаан соогоо 2,5 кубометр хана бариха даабаряа 3—3,5 кубометртэ хүргэжэ, эрхим hайн үрэ дүн туйлана. Тус бригадын бусадшье хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Эдэнэр 400 хүнэй багтаха залтай соёлой ордоной барилгые саг болзор соонь дүүргэхэл байха.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: баригдажа байhан соёлой ордон. Бригадир И. Т. Викулин, Шулуушан Д. Дятлов.

С. Балдуевай фототекст.

БИБЛИОТЕКЭНҮҮДЭЙ ҮҮРГЭ ЕХЭ

...шадые коммунис ёhоор ...үүлхэ, тэдэниие ажа...нэ амжалтануудта зо...лха хэрэгтэ библио...дэй айхабтар ехэ үүр...гэдэг байhаниинь хэн...эдээжэ. Зэдын аймаг ...1 библиотекэ бии. Тэ...эо 26 хүдөөгэй, аймаг... үхибүүдэй 2 библио...ологдоно. Библиотекэ...тоо жэл бүхэндэ оло... байнхай. Үнгэрэгшэ ...лзар, Нюгуй. Бага...гэhэн нютагуудта хү...гурбан шэнэ библио...эгдээ hэн.

...воой стан, малшадай ...үүд дээрэ нүүдэл биб...нүүд эмхидхэгдэнхэй. ...дотор хамта дээрээ ...99 нүүдэл библиоте...ногдоно.

...турын министерствын ...ба профсоюзуудай ...кэнүүдэй жасада 190 ...аран боти ном бии. ...а гаран уншагша ...үүдые хэрэглэнэ. Дун...эр нэгэ библиотекэ...0 хүн ном абажа ун... Иимэhээ аймагай али...тагай ажалшад биб...hээ ном абаха али бү... боломжотой гээшэ.

Библиотекэнүүдтэ жэл бүхэндэ хэрэгсэлнүүд, түхеэрэлгэнүүд, номууд абтажа байдаг. Библиотекэнүүдэй жаса жэлhээ жэлдэ баян болоно байнхай. Жэшээлхэдэ, мүнөө үедэ аймагай библиотекэнүүдэй жаса 1970 онойхидо орходоо 30 мянган боти номоор олон болоо. Харин энэ жэлдэ 9 мянган түхэриг мүнгэн шэнэ номуудые абалгада hомологдонхой. Ленинэй нэрэмжэтэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд шэнэ номуудые абалгада өөhэдынгөө хубита мүнгэ hомолhон байха юм.

Аймагаймнай библиотекэнүүд уншагшадые хангаха түсэбөө дүүргэхые яhала оролдон ажаллажа байдаг. Гэбэшье уншагшадай тоо үшөөл удаанаар олошорно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэл соо дундаа зэргээр 600—900 шэнэ уншагша нэмэнэ.

Манайда ажалаа hайнаар эмхидхэhэн, уншагшын ёhото нүхэр болоhон библиотекэнүүд үсөөн бэшэ. Жэшээлхэдэ, Дэрэстэйн, Бага-Наринай библиотекэнүүд жэлhээ жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байнхай. Эдэ библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ шангуудаар шагнагдаhан байха юм. Ажалдаа айхабтар дуратай, мэргэжэл шадабаритай хүнүүд эдэ библиотекэнүүдтэ хүдэлмэрилдэг. Библиотекэнүүдые даагшад Клочихина, Иванова гэгшэд хүдэлмэриеэ шадамар зохидоор эмхидхэжэ шададаг байха юм.

Тэдэнэр уншагшадай ерэхые хүлеэжэ байдаггүй, өөhэдөө уншагшадта ошодог. Механизаторнуудые, малшадые номуудаар хангаха хүдэлмэриие тэдэнэр урматай hайнаар эмхидхэжэ шадаа. Тэдэнэр хүдөө тосхонуудаар ябахадаа, гансал уншагшадай ном hэлгэжэ үгэдэг бэшэ, түрүү дүй дүршэлэй булангуудые байгуулдаг, hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байха юм.

Дэрэстэйн ба Бага-Наринай сельскэ Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр А. Ф. Перевалова, И. А. Меньшиков гэгшэд библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулжа, саг үргэлжын ехэ туhаламжа үзүүлжэ байдаг. Иимэhээ библиотекэнүүдэй хүдэлмэри, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдые номоор хангалга улам hайжарна.

Зэлтэрын, Доодо-Бургалтайн библиотекэнүүд мүн лэ hайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Эдэ библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда ном дэлгэрүүлхэ хэрэгые hайнаар эмхидхэн, уншагшадые угаа hайнаар хангахые оролдодог байха юм. Тэдэнэй үүсхэлээр саг үргэлжэ шэнэ номуудые зүбшэн хэлсэлгэнүүд, номой выставкэнүүд үнгэргэгдэжэ байдаг. Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэхэдэнь, социалис мүрысөөнэй ябаса харуулхадань партийна организацинуудта горитойхон туhаламжа үзүүлдэг байха юм. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд «Дайшалхы хуудаhануудые» гаргадаг, лозунг уряа бэшэдэг.

Эдэ библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгээ клубуудтай нягта холбоотойгоор эмхидхэдэг.

Олохон библиотекэнүүдтэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд, hайн байшан хэрэгтэй. Муу байшантай, үбэлэй үедэ муугаар дулаасуулагдадаг библиотекэнүүд бии. Боосын, Зэлтэрын, Алцагай, Зэдын библиотекэнүүдтэ шэнэ таарамжатай байшангууд хэрэгтэй. Библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии. Гэбэшье сельскэ Соведэй, аймгүйсэдкомой соёлой таhагай туhаламжа, хиналта доро эдэ дутуу, дунданууд усадхагдажа боломоор.

hүүлэй хэдэн жэл соо библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэлгэ яhала урагшатайгаар ябуулагдажа байна. Мүнөө үедэ аймагай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй 80 процентнь мэргэжэлтэй зон.

Ажалшадые номдо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, номой баялигые тэдэнэртэ дамжуулха нангин үүргэтэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэри хүнгэн бэшэ юм. Тэдэнэр оролдосотой hайнаар ажаллан, олон түмэн уншагшадаа номоор хангаха, ажалшадай дунда ном дэлгэрүүлхэ хүдэлмэриеэ улам эршэтэйгээр ябуулхань дамжаггүй.

Н. МАКСИМОВА,
аймгүйсэдкомой культурын таhагай инспектор.

ПРОФСОЮЗАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Яруунын аймагай хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай конференци Нарhатада болобо.

Союзай райкомой түрүүлэгшэ Ф. Н. Чебунин табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ аймагай хүдөөгэй ажалшадай түсэбүүдээ ямараар бэелүүлжэ байhан тухай, саашанхи зорилгонууд тухай, мүн үнгэрhэн хугасаада профсоюзай эмхинүүдтэ ямар хүдэлмэриин ябуулагдаhан тухай тоосоото элидхэл хээ. Удаань делегадууд шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г-Ц. Табхаевай тоосоо шагнаба.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ «Юбилейный» совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ М. И. Лазарев, Тулдуунай совхозой ахалагша малшан Б. Ц. Ананьин, «Комсомольский» совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ В. Ц. Батуев, Нарhатын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Ф. И. Машанов, «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь Ц. Д. Галсанов, аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад инженер Г. А. Константинов, ажалай нөөсэнүүдые хэрэглэхэ талаар управлениин аймагтахи түлөөлэгшэ Г. П. Туезов гэгшэд үгэ хэлэhэн байна. Мүн КПСС-эй райкомой секретарь И. Е. Карбаинов конференцидэ хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Союзайнгаа хүдэлмэриие саашадань улам hайжаруулха, энэ талаар бии байhан дутуу дундануудаа усадхаха, илангаяа хүдөөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, совхозуудай хүдэлмэришэд болон колхозникуудай хүсэл зоригые табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ элсүүлхэ, үбэлжэлгын харюусалгатай хаhада соёлой ба ажаhуудалай талаар малшадай эрилтэ хэрэглэмжые hайнаар хангаха тухай конференци дээрэ ехэхэн хөөрэлдөөн болобо.

Конференци зүбшэгдэhэн асуудалнуудаар тусхай тогтоол баталан абажа, профсоюзай райкомой, шалгалтын комиссиин шэнэ составуудые, республикын конференцидэ хабаадаха делегадуудые hунгаба.

В. ЦЫБЖИТОВ.

ХҮҮГЭДЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫН ТҮЛӨӨ

— Хүүгэдэй hаадгүй ургаха, хүгжэхын тула, балшар багаhаань ажабайдалай, амаралтын, ажалай талтай арга нүхэсэл тэдээндэ олгохо шухала, — гэжэ СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын харьяата Хүүгэдэй гигиенын институдай директор профессор Галина Сердюковская хөөрэнэ.

Ажабайдалай дабшалтын эршэ дэлисэ, техническэ дэбжэлтэ хараада абтажа, hургуулинуудтахи hуралсалhаа гадна, мүн хүүгэдэй саадуудтахи үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зарим тэды хубилалтанууд хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, юрэнхы эрдэм олгохо hургуулинуудта тусхай программын ёhоор ном заагдадаг, телевидени, кино хэрэглэгдэдэг болонхой. Тиин дүрбэн жэлэй программа гурбан жэл соо шудалагдана. Хүүгэдэй саадуудта байhан багашуул уншажа hурана.

Москвада 15 жэлэй саада тээ Хүүгэдэй гигиенын институт эмхидхэгдээ hэн. Тэрэниие профессор Галина Николаевна Сердюковския хүтэлбэрилнэ. Мүнөө үеын техникээр гүйсэд хангагдаhан лабораторинууд соонь 130 элдэб зиндаагай мэргэжэлтэд: педиатрнууд, невропатологууд, физиологууд, отоларингологууд ажаллана. Тэдэнэй дунда 15 профессор, эрдэмүүдэй 64 кандидат бии.

— Гурбатайhаа 18 хүрэтэр наhатай үхибүүдые энэ институт харгалзан шэнжэлдэг юм, — гэжэ үнөөхил Галина Сердюковская хөөрэнэ. — Шэнжэлгэнүүдээ базова hургуулинуудай, интернат hургуулинуудай дэргэдэ эрхилнэ. Жэшээлхэдэ, Москвагай 95-дахи интернат hургуулиин дэргэдэ зургаан жэлэй саада тээ ухаагаараа бүтээхэ ажалай физиологи шэнжэлхэ тон өөрсэ лаборатори тогтоогдоо hэн. Тэрэниие медицинын эрдэмэй доктор Юрий Маркович Пратусевич толгойлно. Хүүгэдэй гэртээ, hургуулидаа ном үзэхэ тодорхой гигиеническэ зүбшэлнүүдые тус лаборатори зохёон дурадхадаг байна.

Шэнжэлгэнүүд электронно-тоололгын машинануудай туhаламжаар хэгдэнэ. Бүхы туршалгануудынай хинан хүтэлбэрилгын үндэhөөр бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «космонавтнууд болоно наадаха» дуратайшуулда ухаа гүйлгэхэ зорилготой даабари үгэдэгбди. Энэ наадаанай үедэ хүүгэдэй зүрхэ-hудалай ба нервын хэр зэргэ хүдэлжэ байhан тухай гүйсэд мэдээнүүд абтадаг юм. Тиин үдэр бүри үглөөгүүр ба үдэшэлэн, неделиин эхиндэ, hүүлдэ иимэ шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ. Эдэниие тон шухалада тоологдогбди. Тэдэнэйл үндэhөөр 1971 ондо hургуулинуудай уставта горитой хубилалтанууд оруулагдаа бэлэй. Жэшээлхэдэ, гигиенистнүүдэй эрилтээр, амаралтын үдэрнүүдтэ гэрэй даабари үгтэхэеэ болёо hэн.

— hуралсалай хэмжээнэй шабинарта үзүүлдэг нүлөөе манай институдай эрдэмтэд Ленинград, Минск, Харьков, Тбилиси болон бусад хотонуудай эрдэмтэдтэй хамта шэнжэлжэ, эхин hургуулинуудта ном зааха гуримые хубилгаха дурадхал оруулhан юм, — гэжэ профессор Сердюковская хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Нэгэдэхи классай hурагшадта үдэр бүриин 45 минутын хэшээл хүндэ гэжэ тоологдоод, бүхы дээрэнь нэгэ бага хүнгэдхэгдэhэн программа дурадхагдаа. Хоёрдохи, гурбадахи классуудта суббото, пятницын hүүлшын хэшээлнүүд 35 минута хүрэтэр хороогдоо hэн. Харин зургаадахи, долоодохи классуудта неделиин хоёрдохи хахадай зургаадахи хэшээлнүүд өүм болюулагдаа. Тиигэhэнэй ашаар hурагшадай эсэхэ сусахань эрид хороhон, харин hуралсалайнь үрэ дүн хараа байса дээшэлhэн байна. Иимэ ябуулга hурагшадай бэеын элүүрые бэхижүүлхэ зорилготой.

Энээнhээ гадна, физкультурада онсо анхарал хандуулдаг ушар ойлгосотой ааб даа. Үдэртөө hургуулидаа элдэб юумэ соносожо, толгойгоо эсээд ерэhэн аад, үдэшэндөө телевизорэй дэргэдэ hуужа, сагаа үнгэргэдэг ушар али олон. Тиин hурагшын бэе махабад hуудалдаа hуларшана бшуу. Иигэжэ хүдэлсэ багатай («гипокинези» гэжэ нэрлэдэг) байлга муу хойшолонтой. Юундэб гэхэдэ, хүүгэдэй бэе элдэб үбшэндэ бэлэхэнээр диилдэшэдэг шуу. Манай институдта энэ асуудалые физическэ хүмүүжүүлгын тусхай таhаг шэнжэлдэг юм. Тэрэниие медицинын эрдэмэй доктор Александр Григорьевич Сухарев толгойлно. Эстониин профессор Райоп Вассович Силлын хэhэн hонирхолтой туршалганууд тушаа мүнөө эндэ тогтохом. Тэрэнэй дурадхалаар нэгэ hургуулида физкультурын хэшээлнүүдые үдэр бүри үнгэргэдэг болсо. Үрэ дүнгынь бүри гайхалтай байба. hурагшад эсэхэ сусахые мэдэхэеэ болёо. Бэеэ hэргэг хүнгөөр абажа ябадаг болохоhоо гадна, элдэб үбшэндэ тэдэнэй бэе махабад диилдэхэеэ болёодхёо.

hургуулиин байшангуудай барилгада, тэдэнэй дотоодын бүридэлдэ, түхеэрэлгэдэ хубилалтануудые хэхэ хэрэг гараа. Архитекторнүүд орон доторхи, мүн хилын саанахи дүй дүршэлые хараада абажа, hургуулиин байшангуудые таатай болгоно, түсэблэлгыень хубилгажа, мүн зособохиинь hаруул гэрэлтэйгээр түхеэрнэ. Гэбэшье энэ хэрэгтэшье алдуу дутуунуудшье гарадаг байна. Жэшээлхэдэ, мүнөө олонхи hургуулинууд кабинетнэ гуримда орожо, предмет бүхэнэй хэшээлнүүд тусгаар классууд соо үнгэргэгдэнэ. Багашанарай талаhаа абажа харабал, энэнь таатай. Харин hурагшадта даншье тиимэ бэшэ гээд гигиенэ шэнжэлдэг эрдэмтэд тоолоно. Нэгэ классhаа нүгөө класста ошохоодоо, юумэеэ суглуулхадаа, hурагшад ехэ сагаа гээдэг, амарха аргагүй болодог байна бшуу. Тэрээнhээ гадна, класс бүхэнэй стол, партануудэлдэб наhанай hурагшадай хүгжэлтэдэнь таарал-данагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, химиин нэгэл лаборатори соо арбадахиинше, табадахиинше hурагшад ном үзэхэ ушартай болоно ха юм.

Энэ ушарта гигиенэ шэнжэлдэг эрдэмтэд ямар дурадхал оруулна хаб гэжэ харзад үзэе. Нэн түрүүн hургуулиин байшангуудай түсэблэлгые эрид хубилгаха шухала гээд тэдэнэр тоолоно. Тэдэниие хоорондоо ханануудтай блогуудhаа бүридүүлхэдэ зохид байха. Нэгэ блок соонь нэгэдэхиhээ табадахи хүрэтэр, нүгөөдэ соонь — зургаадахиhаа арбадахи хүрэтэр классуудай hурагшад hураха болоно. hургуулиин байшангууд 800—1200 хүнэй нэгэн доро hурахаар хэмжээтэй байбал, таарамжатай гэжэ дүй дүршэл харуулна. hургуулиин тиимэ байшангууд баригдажа эхилэнхэй.

— Харилсаа холбоогоо шадаал hаа ехээр үргэдхэхэ гэжэ оролдодогбди, — гээд түгэсхэлдөө профессор Сердюковская хөөрэбэ. — Социалис оронуудай эрдэмтэдтэй илангаяа нягта холбоотойбди. Манайхидал адли тусхай институт мүнөө дээрээ тэндэ үгы гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Польшодо, Чехословакида хүүгэдэй гигиенын асуудалнуудые тус тус лабораторинууд шэнжэлдэг. Тиигэбэшье hаань, хамтын шэнжэлгэнүүдые хэжэ, шухала шухала асуудалнуудаа суг шиидхэхэ гэжэ оролдонобди.

Стелла ПАНТЮХИНА.
(АПН).

Агуусхэ Илалтын

30 жэлэй ойдо

ХОДОДОО ТҮРҮҮ...

Снаряд, минэнүүдэй тэһэрээнһээ, элдэб буунуудай дуунһаа, танкнуудай наяраанһаа, самолёдуудай абяанһаа газар дэлхэй гурбан үдэр, гурбан һүни дорьбожо, доһолжо, үргэлжэ хүүежэ байба. Сибириин 97-дохи дивизиин 534-дэхи полкын сэрэгшэд Смоленскэ областиин Дубровко гэжэ һууринда хороһон дайсанда баатарлигаар добтолжо, тэндэһээнь шууд намнаба. Теэд фашистнууд энэ дайшалхы шухала участок алдаха дурагүй дээрэһээ, үшөө хүсэ нэмээд добтолходоо, манай сэрэгшэдые хүреэлжэрхёо бэлэй. Үшөө сүүдхын туршада шанга тулалдаан үргэлжэлжэ, сибирягууд тэрэ хүреэлэлгэһээ мултаржа шадаа һэн.

Энэ байлдаануудта Яруунын аймагай Погромное нютагай хүбүүн Алексей Княжев баатарлигаар тулалдаһан юм. Хүреэлэлгэһээ гарахын түлөө байлдаанда тэрэ ами бэеэ хайрлангүй тулалдаһандаа «Шэн габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаа һэн.

Сержант Алексей Княжевай дайшалхы зам 1941 ондо Смоленскэ областиин «Тихонова пустынь» гэжэ нютагһаа эхилһэн юм. Энэ замдаа Сибириин хүбүүн хүшэр хүндэ сухарилтануудые, шанга байлдаануудые, баяртай уулзалгануудые, уйдхартай хахасалгануудые бэе дээрээ үзэһэн байха. Теэд хэрхис дайсадаа дарахабди гэһэн этигэл найдабари тэрэниие олохон баатаршалганuудта зоригжуулдаг һэн.

Москва шадар фашистнуудай үй бута сохигдоһоной һүүлээр Алексей Княжев Смоленскэ областиин Козельск, Сухиничи городуудые сүлөөлэлсөө бэлэй.

1942 оной февралиин 22-то сержант Княжев нэгэ байлдаанда хүндөөр шархатаа һэн. Госпитальдо аргалуулһанайнгаа һүүлээр тэрэ И. Х. Баграмянай командалжа байһан 16-дахи армиин 154-дэхи дивизиин тагнуулшадай ротодо албаяа үргэлжэлүүлээ бэлэй.

Смоленскэ, Калининска областьнуудай ой тайга, Белоруссиин намагта үргэн тала дайдануудые тагнуулшан Княжев мүнөөшье болотор мартадаггүй.

«Нэгэтэ тагнуулда ошоһоноо һайн һананаб, — гэжэ Алексей Степанович хөөрэнэ. — Харанхы һүни найман хүбүүд дайсанай бэеэ нюуһан газар тээшэ мүлхин ошоо һэмди. Гарахынгаа урда тээ хэдэн сүүдхэ дайсаниие адагалжа, харуулгүй һула газарнуудыень мэдэһэн байгаабди. Дайсанай шэбээлһэн газар хүрэтэр нэгэшье шууяагүй ошожо шадаа һэмди. Гурбан хүбүүдээ тэндэ хүрэхэдөө үлөөгөөд, дүрбэн хүбүүдтэйгээ траншей соогуур саашалбабди. Дабшажа ябатараа хоёр хүнэй һүүдэр обёоржорхибобди. Минии дохёогоор хүбүүдни тэдэниие нюдэ сабшаха зуураа шиидшье гүүлэнгүй абажа шадаа. Асарһан фашистнуудай олохон юумэ мэдэхэ офицер ефрейтор хоёр байһан юм».

Энэ баатаршалгынгаа түлөө тагнуулшан Княжев солдадай Алдар солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаһан. Уданшьегүй үшөө нэгэ тагнуулда эрэлхэг зориг харуулһандаа «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медальда хүртөө бэлэй.

Белоруссиин нэгэ нютагта Сибириин хүбүүн дахинаа хүндөөр шархатажа, нютагаа бусаха баатай болоо һэн.

Түрэл нютагтаа бусажа ерэмсээрээ Комсомольск тосхоной сельскэ Соведэй секретаряар хүдэлжэ эхилээ. Һүүлээрнь Нарһатын тоһоной заводто удаан саг соо ажаллаһан юм. Мүнөө энэ фронтовик аймагай хэлхээ холбооной узелда хүдэлнэ. Теэд хаанашье хүдэлхэдөө Алексей Степанович түрүүшүүлэй дунда ябаа, мүнөөшье ябана. Ажалай фронт дээрэ энэ нүхэр хэдэн Хүндэлэлэй грамотануудаар, «Эсэгэ ороноо хамгаалалгын Агуусхэ дайнай үедэ шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан байха.

— Агуусхэ Илалтын 30 жэлэй ойе ажалай шэнэ илалтануудаар угтахын түлөө оролдожо байнаб, — гэжэ хуушанай фронтовик хэлэнэ.

В. БАЙБОРОДИН.

Яруунын аймаг.

МАГАДАНАЙ областьдо үбэлэй саг ерэжэ, хүйтэрбэ. Хэды жабартай хүйтэн байгаашье һаань, санаар спортын хаһа сагые нээлгын мүрысөөн, шайбатай ба бүмбэгэтэй хоккейгээр нэгэ үдэрэй нааданууд эндэ үнгэргэгдөө. 1000 гаран хүн эдээндэ хабаадаһан байна. Магадан хотын елүүр үргэн ниитэ ажалшадые, үхибүүдые хүндэмүүшэ халуунаар угтаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГТО-гой нормо тушаалгын түрүүшын мүрысөөн.

ТАСС-ай фотохронико.

НҮХЭР ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Хүршэ Гүндын, Нарһатын дунда һургуулинуудай спортсменүүд хирэ болоод волейбол, баскетбол, столой теннис, шатараар нүхэр ёһоной уулзалгануудые үнгэргэжэ байдаг.

Нарһатын дунда һургуулиин эдир волейболистнууд, баскетболистнууд Гүндэ нютаг ошожо, мүрысэһэн байна. Нааданай дүн гаргахада, айлшад хоёр уулзалгадаа шүүжэ гараа. Мүн энэ мүрысөөндэ хабаадаһан Исэнгын һургуулиин команда гурбадахи, талмайн эзэд хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

В. ВЛАДИМИРОВ.

30 МЯНГАН АРЬАН

Захааминай аймагай госпромхозой хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлэй агнууриин хаһые эмхитэйгээр түгэсхэжэ байна. Эндэхи ангуушад хамта дээрээ хэрмэнэй 30 мянган, мүн бусад ангай хэдэн арбаад мянган арһа бэлэдхэлэй пунктда оруулба. Тиигэжэ аймагай ангуушад энэ жэлэй, мүн табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэбэ гээшэ.

Госпромхозой Михайловкын, Центральна, Санагын үйлэдбэриин участогуудай ангуушад бултанһаа һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Эндэхи ангуушад Жарков, Гуржапов, Ринчинов болон бусад ангай олон арһа тушааба. Аймагай ангуушад жэлэй дүүрэтэр үшөө 20 мянган түхэригэй арһа тушааха уялга абаа.

Манай корр.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Эфиопиин бэрхэшээлтэ үдэрнүүд

Һанаа зоборитой мэдээсэлнүүд Эфиопиһоо абтана. Аддис-Абебын томо гостиницануудай нэгэндэ, тэрэшэлэн ниислэл хотынь муниципалитедтэ ба уласхоорондын аэропортдо һаяхан бомбо тэһэлэгдээ. Хүнүүдшье үхөө. Орон доторнь хэгдэжэ байһан политическэ ба социально-экономическа хубилалтануудые хойшо татаха зорилготой хархис этэгээдүүдэй агентнүүд иимэ хорото ябуулгануудые хэнэ гэжэ Эфиопиин сэрэгэй саг зуурын захиргаанай комитет (ВВАК) мэдүүлбэ.

Эфиопидо арба һарын туршада үргэлжэлжэ байһан энэ хүдэлөөн хариин оронуудай хэблэлдэ «Феодализмда эсэргүү марафонско революци» гэжэ нэрлэгдэнэ. Толгойлогшодынь — зэбсэгтэ хүсэнүүд. Ниитэ зоной хүсэл эрмэлзэл элирхэйлэн, сэрэгэй эдэ хүнүүд бидэнэй ябуулгамнай хуушанай феодальна хаанта засаг хубилгаха хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ мэдүүлнэ. Оронойнь тон ехээр гээгдэлдэ ороһоной гол шалтагаан феодальна хаанта засаг гэжэ тоолоно. «Нэн түрүүн Эфиопи» гэһэн лозунг зэбсэгтэ хүсэнүүдэй уг зорилго болонхой. Энэ зорилтынь удха юуб гэхэдэ, хара хубияа хараһан феодальна хаан засагай дээдэ тушаал зэргэтэдые усадхажа, национальна аша туһын хэрэг батадхалга болоно.

Эфиопидо ниитын байгуулалтые үндэһөөрнь хубилгаха саг үнинэй хада ерэнхэй. Энэ орон өөрынгөө хүгжэлтэдэ дэлхэйн бусад оронуудһаа хэдэн зуун жэлээр гээгдэлдэ ороһон байна. Олзо доходыень хүн бүхэнэйнь тоогоор абажа харахада, энэ гүрэн дэлхэй дээрэ эгээл һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлдэг байха юм. Феодально-помещик байгуулалтын эрхэ байдалда ажалшадынь үгытэй ядуу ба эрхэ сүлөөгүй байхаһаа ондоо юумэ үзөөгүй. Орон доторнь эдилгэ абаха, гүрэнэй мүнгэ зөөри хулгайлха ба дура зоргоороо аашалха ябадал үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эфиопиин хүдэлмэришэнэй олоһон салин хүлһэн өөрынь туража үхэнгүй байлгадань арайхан хүрэдэг. Оронойнь 26 миллион хүн зонойнь диилэнхи олон өөрын мэдэлэй газаргүй таряашад болоно. Эдэ таряашад баяшуулһаа саг зуураар газарыень зээлеэр абажа, хуряаһан ургасынгаа хахадыень үгэдэг байна. Бүхы газарайнь 80 процент императорай, феодалнуудай болон шажанай зургаанай мэдэлдэ байһан. Орон доторнь арадай гэгээрэлэй ба медицинскэ хангалгын хүдэлмэри үгы тоонои. Хүдөө нютагуудта бүхы үхибүүдэй оройдоол 2 процент эхин һургуулида һураа болодог.

Ниитэ зонойнь айхабтар ехэ үгытэй ядуу байдалда байхадань, засаг баригшад баян дэлгэр байдалаа багтаажа ядадаг байха юм. Дээдын тушаалтадай хүүемэ ехэ сайлалга, архидалга хэжэ байхадань Аддис-Абебын гудамжануудта үлэн хооһон байдалһаа туража, үхэһэн хүнүүдые полици суглуулдаг байгаа. Удаан саг соо үргэлжэлһэн ган гасуур ажалшадайнь үгытэй ядуу байдалые бүришье муудхаана. 200 мянгаһаа дээшэ хүн туража үхөө. Үлэсхэлэн байдалда оргшодто туһаламжа болгон үгтэһэн мүнгые засаг баригшадай үбэршэлөөд, баяжажа байһан ушар Эфиопиин олониитэ ажалшадай дурыень ехээр гутаагаа.

Иигэжэ энэ жэлэй эхин багаар орон доторнь тэсэшэгүй байдал тохёолдожо, арад зонойнь зэбүүрхэл бусалан халижа эхилээ. Энэ хүдэлөөе зэбсэгтэ хүсэнүүд толгойлон, феодальна ёһо гуримуудые усадхажа, Эфиопидо политическэ ба экономическа хубилалта хэхэ хараа шугам бэелүүлжэ эхилээ. Арад зонойнь үлэсхэлэн зоболондо ороод байһанда сэхэ гэмтэй, урдын журамай 200 ажал ябуулагшад баригдажа хаагдаһан байна. Тэдэнэй 59-ниинь сэрэгэй саг зуурын захиргаанай комитедэй захиралтаар саазалагданхай. Император Хайле Селассие гэгшэ шэрээһээ буулгагдан, хаалтада абтаа. «Эфиопиин арад зондо өөрынгөө баялигые бусааха» эрилтэ тэрээндэ хэгдэһэн байна. Мүнөө шэнэ конституци бэлдэгдэнэ. Юрын ажалшадай байдал һуудалые һайжаруулха зорилгоор социальна хэдэхэдэн хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээ. Эфиопиин олониитэдэ тон шухала болоһон аграрна реформо хэхэбди гэжэ сэрэгэй саг зуурын захиргаанай комитет найдуулна.

Эфиопиин феодальна журамда горитойхон сохилто хэгдээ, гэбэшье хуушанайнь журам гүйсэд дүүрэнээр усадхагдаагүй. Хархис этэгээдүүдэй нэгэдэмэл хүсэн: хаанта засагые дэмжэгшэд, феодалнууд ба шажан мүргэлэй дээдэ тушаалтад засаг абаһан сэрэгэй саг зуурын комитедтэ эсэргүүгээр тэмсэнэ. Эдэ этэгээдүүдые империалистнууд дэмжэлсэнэ. Засагаа алдаһан хархис этэгээдүүдэй унаад байһанаа мэдэрэнгүй, добтолгодо орохо һэдэлгэтэй байһыень Эфиопиин ниислэл хотодо хэгдэһэн бомбын тэһэрэлгэнүүд үшөө дахин гэршэлнэ.

Дулдыданги бэшэ, бэеэ даанхай Кипрэй түлөө

Кипртэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд эдэ үдэрнүүдтэ дахяад дэлхэйн олониитын анхарал бэе тээшээ татаба. Хэблэлдэ иимэ ехээр бэшэгдэдэг болоһонойнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, оронойнь хуулита ёһоор һунгагдаһан президент архиепископ Макариосай Эхэ орондоо бусажа ерэхэ болоһон тухай мэдээсэл болоно. Афинай сэрэгэй хунта ба НАТО-гой хархисуудай Кипртэ правительстводань эсэргүү буһалгаа эмхидхэһэнэй һүүлээ Макариосай аралһаа гаража ошохо баатай болоһониинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Макариосай орон нютагаа бусажа ерэхэ болоһон тухай мэдээсэлые киприодуудай олонхинь сэдьхэлээ хананганяар хүлеэн абаа. Президентынь бусажа ерэлгэ хадаа Кипрэй арадай патриотическа бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, Кипрэй асуудалые шиидхэлгэдэ нэгэ хараа бодол олохо хэрэгтэ туһалха ёһотой гээд Кипрэй ажалша арадай түрүү үзэлтэ партиин ЦК-гай хандалга соо хэлэгдэнэ. Макариос, Кипрэй президентын уялгые саг зуура дүүргэжэ байһан Клиридис ба Грециин премьер-министр Караманлис гурбанай хоорондо Афинада болоһон уулзалга дээрэ Кипрэй асуудал амгалан ёһоор гуримшуулха арга зам тухай хэлсээнэй баталагдаһан ушар хадаа һайшаалтай үйлэ хэрэг болоно. «Кипрэй турогуудта автономи олгохо тухай асуудалаар тэдэнтэй хэлсээ хэхээр бэлэнби» гэжэ президент Макариос уулзалгын һүүлээр мэдүүлһэн байна.

Макариосай Кипртэ бусаһанай һүүлээр арадай грек ба турок общинануудай түлөөлэгшэдэй хоорондо хэгдэжэ байһан хөөрэлдөөн таһалдуулагдаха гэһэн Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ Кипрэй олониитын һанаа зобообо ха. Энэ үедэ Кипртэ байһан Турциин зэбсэгтэ хүсэнүүд дайшалхы бэлэн байлгаяа дээшэлүүлһэн, Турциин сэрэгэй ба Кипрэй национальна гварди хоёрой хоорондуур гараһан лини зубшаад турогуудай танкнууд болон ябаган сэрэгэй подразделенинүүдэй һүндэлхэ мэдээжэ болоо.

Кипрэй республикын хуби заяанай эгээл ехэ бэрхэшээлтэй, харюусалгатай болоод байһан энэ үедэ Советскэ Союз урдынхи мэтэ тэрэнэй дулдыданги бэшэ, бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын түлөө бэлэн байһанаа мэдүүлнэ, НАТО-гой ээрхэг аашада эсэргүү Кипрэй патриодуудай тэмсэлые дэмжэнэ. Кипрэй байдалай асуудалнуудые политическэ талаар түргөөр гуримшуулхын түлөө оролдоно. Кипрэй хэрэгээр ООН-до үндэр түлөөлэлгэтэ уласхоорондын конференци зарлаха тухай, ООН-ой Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүн-гүрэнүүдэй зүгһөө энэ орондо нүлөө ехэтэй найдабари үгүүлхэ тухай Совет оронойнмнай дурадхал бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр һайшаан дэмжэгдээ. НАТО-гой гэшүүн-гүрэнүүдэй аминдаа нюуса далда хэлсээгээр бэшэ, харин дээрэ хэлэгдэһэн иимэ арга замаар Кипрэй асуудалнуудые шиидхэжэ болоно. Имагтал иимэ арга зам энэ орондо удаан хүлеэгдэһэн амгалан байдал асаржа, бүхы киприодуудта (грегүүдтэншье, мүн турогуудтаншье) өөрынь гүрэн болохо Кипрэй Республикада адли тэгшэ эрхэтэйгээр хамта ажаһууха ба ажаллаха арга боломжо хангаха байна.

А. ОСИПОВ, В. КУДЕЛИН.
(ТАСС).

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

ПАРИЖ

В. ЖИСКАР Д'ЭСТЭНЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Франциин президент В. Жискар д'Эстэн Франциин телевидени ба радиогоор үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухайдаа мэдүүлгэ хэбэ.

Хоёр талые һонирхуулһан асуудалнуудые, Франциин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаанай асуудалнуудые, мүн уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые Л. И. Брежневтэй хамта зүбшэн хэлсэһэн байнабди гэжэ тэрэ хэлээ. Эдэ бүхы асуудалнуудаар үгээ ойлголсоһон байнабди.

Хоёр талын хоорондохи асуудалнуудаар хэлсээнүүд баталагдаа. Франциин. Советскэ Союзай экономическа харилсаае нилээд хүгжөөхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. Советскэ Союзай, Франциин хоорондохи экономическа харилсаанай 12 жэлэй урда тээ эхилһые би һайн мэдэхэб гэжэ президент мэдүүлбэ. Манай хоёр ороной хоорондо промышленна ехэ харилсаан тогтоогдонхой. Тиин экономическа харилсаагаа хүгжөөгөөд байбал, бүри ехэ амжалта туйлажа шадахабди.

Капитальна түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абахын тула Франци Советскэ Союзда ехэ мүнгэ урьһаар үгэхэ болоно. Газ ба нефть тухай үргэн ехэ хөөрэлдөө хээбди.

Уласхоорондын гол шухала асуудалнууд, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха асуудал, Европодо аюулгүй байдал тогтоохо ба Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые һулаируулха асуудалнууд мүн лэ зүбшэгдэн хэлсэгдэһэн байна гэжэ В. Жискар д'Эстэн тэмдэглээ. Дэлхэйн эдэ районуудтахи байдалые гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэхэдээ, һанамжануудаа тудалдана гээд манай коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

БОНН

Эб найрамдалай тала баригшадай конгресс

ТАСС

Баруун Германиин эб найрамдал сахигшадай конгресс эндэ нээгдэбэ. «Эб найрамдалай, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын ба хани харилсаанай түлөө» гэһэн уряа доро конгресс нээгдээ. Тэрэ ФРГ-гэй демократическа олониитын үүсхэлээр үнгэргэгдэжэ байна. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай амгалан гуримаар зэргэ оршохо асуудалнуудые, экономическа, научно-техническэ, соёлой харилсаанай асуудалнуудые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха тухай асуудалнуудые конгресстэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ юм.

ФРАНЦИ. Оропой экономикын гүрэнэй ба үмсын секторнүүдтэхи элдэб һалбаринуудта буһалгаанай хүдэлөөн улам үргэдэжэ байна. Ниислэл хотын үйлсэнүүдые хамагшад гудамжа, талмайнуудые хэдэн үдэрэй турша соо арилгабагүй. Шорой хамахын тула хотын захиргаан сэрэгшэдые эльгээхэ баатай болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хотын үйлсэнүүдые солдадууд сэбэрлэжэ байна.

ЮПИ-ТАСС-ай телефото.

ВАШИНГТОН

Г. Шмидтын мэдүүлгэ

ТАСС

США-гай президент Дж. Форд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй Владивосток шадар уулзажа хөөрэлдэһэн тухайдань США-гай президенттэй хөөрэлдэхэдөө, гол анхаралаа хандуулһан байнабди гэжэ ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидт Национальна хэблэлэй клуб соо мэдүүлээ.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдээр Холбоото Штадууд, Советскэ Союз, мүн бусадшье оронууд, эдэнэй дунда ФРГ сэдьхэлээ ханангі байна гээд хэлэжэ шадахаб гэжэ Г. Шмидт мэдүүлбэ. Энэ хадаа бодото байдалые тогтонижоруулха талаар шухала алхам болоно.

ДЕЛИ

Демократиие хамгаалхын түлөө

ТАСС

Хархис хүсэнүүдэй бүхы аашa ябуулгануудта эсэргүүгээр шууд сэхээр тэмсэхэ шухала гэжэ Индиин Коммунис парти тоолоно гэжэ КПИ-гэй Национальна Соведэй генеральна секретарь Раджешвара Рао эндэ тунхаглууһан тусхай мэдүүлгэ дотороо хэлэнэ. Индиин сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалтай гүрэн болохынь түлөө, колониальна гээгдэнги байдалаа усадхан зайсуулхынь түлөө, ороной национальна экономикын үндэһэ һуури бэхижүүлхынь түлөө Индиин олон мянган коммунистнууд ами наһаяа үгэһэн байна гээд тэрэ тэмдэглээ.

Хархис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудта харюу сохилто хэжэ, али бүхы зэрлиг муухай аашануудыень сарахын тула Индиин Компарти Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин түлөөлэгшэдтэй, ороной демократическа бусад хүсэнүүдтэй хамта тэмсэнэ.

НИКОЗИ

Президент Макариос Кипртэ бусажа ерэбэ

ТАСС

Кипрэй президент архиепископ Макариос тусхай самолёдоор Афинаһаа Никози бусажа ерэбэ. Байгша оной июлиин 15-да болоһон сэрэгэй үймөөнһөө уламжалан, оронһоо гаража ошоһонһоо хойшо таба һара шахуу сагай үнгэрһэн хойно Макариос Эхэ орондоо бусажа ерэбэ.

Кипрэй арад зон президентые баяр баясхалантайгаар, халуунаар угтаа.

Президент Макариос Никозида болоһон олониитын митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Корейн асуудалые үнэн зүбөөр шиидхэхэ

ТАСС

Корейн асуудалаар үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүд ООН-ой Генеральна Ассамблейн политическэ асуудалнуудые, аюулгүй байдалай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг комитедтэ (нэгэдэхи комитедтэ) хаража үзэлгэ дүүрэбэ. ООН-ой туг доро далдалагдажа байһан гадаадын бүхы сэрэгүүдые Урда Корейһээ саг дары гаргаха гэһэн корей арадай үнэн зүб эрилтые дэлхэйн арад зон үргэнөөр дэмжэнэ.

Урда Корейдэ гадаадын сэрэгүүдэй байлга Эхэ ороноо нэгэдүүлхэ тухай корей арадай үнэн эрилтые бэелүүлхэ хэрэгтэ һаад тойбо татана. Энэ ушар Сеулай хархис хүсэнүүдые дэмжэнэ гэжэ социалис оронуудай, мүн сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэородоггүй олон гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

ДАККА

Сэрэгэй бааза үргэдхэхыень шууд буруушаана

ТАСС

Индийскэ океанда оршодог Диего-Гарсиа гэжэ арал дээрэхи сэрэгэй баазые Америкын Холбоото Штадуудай үргэдхэхэ гэһэн эрмэлзэлые Бангладеш болон Инди эрид шууд буруушаана гээд Бангладешэй «Банглар Бани» газетын түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр империализм болон колониализмда эсэргүү хүдэлөөнүүдэй үргэдэһэнэй ашаар олохон оронуудта түрүү үзэлтэй хүсэнүүд илалта туйлаа гээд газетэ саашань бэшэнэ. Энэ ушар алдагдаһан ээрхэг байдалаа ямаршье аргаар бусаахые оролдожо байһан империалистнуудай уур сухалые хүргэнэ.

Гэбэшье эб найрамдалай ба түрүү үзэлтэй хүсэнүүд жэл ерэхэ бүри үргэдэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл ябуулна гээд «Банглар Бани» саашань бэшэнэ. «Индийскэ океандахи харнин гүрэнүүдэй сэрэгэй баазануудые усадхаха ба тус океаниие амгалан байдалай зоно болгохын түлөө Делидэ һаяхан үнгэргэгдэһэн уласхоорондын конференциин дүнгүүд дээрэ хэлэгдэһэн тэмсэлэй гэршэ боложо үгэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикын предприятинуудта, колхоз ба совхозуудта социалис мүрысөөнэй ябаса тухай тобшо мэдээсэлнүүд. Совет—француз коммюнике. «Урданайнгаа алдууһаа тобшолол хээгүйдэ...» гэһэн Ю. Коркиной статья. ТАСС-ай тобшо мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: А. Сультимовай «Түсэб ба политическэ ажал» гэһэн статья. АПН-эй материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: совет-француз коммюникейн түгэсхэл. «Эрдэм, техникын эди шэди» гэһэн гаршаг доро тобшо мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: байгаали хамгаалха асуудалаар эрдэмэй кандидат М. Шаргаевай статья. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 19.05 — Телевизионно һонин. 19.25 — «Хүн ба хуули». 20.15 — Киножурнал. 20.25 — «Хүгжэм» — телевизионно суглуулбари. 21.05 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.25 — «Мүрысөөн — олониитын зохёон байгуулхы ажал». 22.05 — Соносхолнууд. 22.10 — Уран һайханай фильм.

УНШАГШЫ[н] һонирхохо[л] байхат

АЛТААР ДҮҮРЭН ДОМ[БО]

МИНСКЭ областиин [...] пельскэ районой Засовье [...] хон шадар 750 гаран ал[тан] мүнгэн хашарһан олдобо. [...] дахи классай һурагшад Во[...] дя Кушнеревич, Саша Ш[...] Володя Каминский гэгшэд [...] халагдаһан тарялангай [...] майе зубшажа ябатараа, [...] тэй һонин монсогор ш[...] обёоржорхибод. Хүбүүдэй б[...] сохиходонь, эртэ урда с[...] алтан хашарһан мүнгэ[...] гар дээрэнь яларжа байба. [...] Удаань һурагшад үшөө [...] шань малтажа, удаан саг [...] энэ булашые хадагалжа б[...] һан гоё һайхан домбо олобо.

Мэргэжэлтэдэй һанаж[...] ёһоор, эдэ хашарһа мүнгэ[...] ехэнхи хубинь XVI—XVII з[уун] жэлнүүдтэ хабаатай. Иимэ [...] мэн яһала олдодог юм [...] даа. Гэбэшье энэнь юугэ[...] һонирхолтойб гэхэдэ, ш[...] хашарһа мүнгэн урдандаа [Бе]лоруссиин газар дээрэ ол[дооо]гүй байгаа. Эдэмнай Ли[товс]киин агуусхэ княжествын [до]кументнүүд дотор дурдагда[...] венгер алтан дукадууд [...] Испаниин хаашуул Карл [...] Филипп II гэгшэдэй шудха[...] хоёр хашарһа мүнгэн ехэ [...] тэй сэнтэй байһан дээрэ [...] ямаршье музейе шэмэгл[...] шадахал.

АТОМНА ЭЛЕКТРОСТА[НЦИ] ЦИНУУД БАРИГДАН[А]

ЕХЭ ДАРАЛТА доро у[...] хүргэгдэдэг, тус тустаа [...] миллион киловатт элект[рын] элшэ хүсэтэй реакторнууд[тай] атомна хоёр электроста[нци] Бельгидэ баригдахаар хар[аа]лагдана. Түрүүшынхинь [...] 1979 оной октябрь һар[а]да, хоёрдохинь 1980 оной ап[рель] һарада ашаглалгада оруу[л]даха юм.

Тус тустаа нэгэ мил[лион] киловатт электрын элшэ [...] тэй атомна гурбан элект[ро]станци 1985 он болотор б[арихые] Дани шиидхэбэ.

Финляндиин Хельсинки [...] шадар атомна хоёр элек[тро]станци баригдахаар хараа[л]дана. Түрүүшынхинь 1,15 [мил]лион киловатт электрын [элшэ] хүсэтэй реакторнуудтай [...] энергоблогтой байха [...] Эдэнь 1982, 1984 онуу[дта] ашаглалгада оруулагдаха [бай]на.

ШАХТА СОО ХЭРЭГЛ[Э]ДЭХЭ ШЭНЭ ЭЛЕКТ[РО]ВОЗУУД

НАЙМАН МӨӨРТЭЙ [...] түхэлэй электровозуудые [...] тээхэ гэһэн захил Швец[...] «АЗЕА» гэжэ фирмэ аб[...] Эдэнэр 65 тонно ашаа т[...] аргатай.

Шэнэ электровозууд [...] метртэ руда түлхин гар[...] автомат линиие хангаха [...] на. Тиихэдээ жолоошод[...] гөөр хүдэлхэ аргатай юм.

Электровозуудаар ханг[...] 1976 ондо эхилхэ. Захил[...] 5.500000 долларто болохо [бай]на.

ТАРШААНУУДАЙ ДОБТОЛГО

ИНДОНЕЗИИН бүлэг [...] лай зүүн хубидахи С[...] аралда тоо томшогүй олон [тар]шаанууд добтолжо, 20 м[ян]гаран гектар барайгарай [...] майе хара шорой болгожо[р]һон байна. Нэгэ километр [...] зар эзэлһэн хара торюун [...] муул арал дээрэхи бүхы у[...] сын 70 гаран процентыень [...] хэжэрхёо. 180 мянган хү[н] ажаһуудаг арал дээрэ Инд[оне]зиин правительство эдэ [...] лой зүйлнүүдые дары тү[...] эльгээнэ.

ЭРХЫДЭЭ ЭМГҮИ, ДОЛЕОБОРТОО ДОМГҮИ

ЗҮҮН УРДА Азиин [...] оронуудай хүдөө нютагу[д] боро арга хэрэглэлгэ у[...] үргэнөөр дэлгэрэнхэй. [...] аргын хүргэдэг хоро зай[...] хын, тиигэжэ арадай ме[...] нын туйлалтануудые аша [...] ехэтэйгээр хэрэглэхын [...] Малайзиин Элүүрые хам[...] гын министерство һонин [...] олоһон байна. Ороной ол[он хү]дөө нютагуудта тусхай п[...] нууд түхеэрэгдэжэ, түл[...] гүйгөөр үгтэһэн эм дому[...] медицинскэ хэрэгсэлнүүдые [...] рэглэн, боро аргашад хүн[...] аргалдаг байха юм. Т[...] дэнь медицинскэ эрдэм [...] гэжэлтэй хүнүүд тэдээндэ [...] һалдаг. Тиигэжэ медигүүд [...] ро аргашадай ябуулгану[...] хинажа, залан хүтэлбэри[...] аргатай болоо. Тон аюу[...] ушарай тохёолдоо һаань, [...] хала хэрэгтэй туһаламжа [...] ры хүргэжэ шадаха бшуу.

Мүнөө Малайзида иим[...] пункт бии болгогдоо. [...] жэлдэ эдэнэй тоо хоёр д[...] үргэдхэгдэхөөр харааагд[...] Боро аргашадта зорюу[...] министерство тусхай курса [...] хидхэхые түсэблэнэ. Эндэ [...] нэр медицинскэ эрдэм [...] жэл олохо юм.

(ТАСС)

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор[а] — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, [...] редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секрета[риат] — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельс[кого] хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, [со]ветского строительсва и быта — 69-58, культуры [и] школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, ин[фор]мации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [...]шинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной декабриин 10. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02571. Заказ №